

Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning

2016-2020 gemeente Bladel

1.	Inleiding.....	5
2.	Ambitie maatschappelijke ondersteuning	9
2.1.	Leidende principes en algemene uitgangspunten	9
2.1.1.	Inzet van zorg en ondersteuning is maatwerk	9
2.1.2.	Uitgaan van mogelijkheden, niet van onmogelijkheden.....	9
2.1.3.	Ruimte voor creativiteit en innovatie	10
2.1.4.	Goede verbindingen tussen formeel en informeel	10
2.1.5.	Integrale benadering van maatschappelijke ondersteuning	10
2.1.6.	Hoogwaardige professionals bij toegang en toeleiding	11
2.2.	Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen	11
2.3.	Spoor 2: Basisondersteuning.....	11
2.4.	Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning	12
2.5.	Samenhang drie sporen.....	12
3.	Ondersteuningsaanbod op basis van drie sporen 2016-2020.....	13
3.1.	Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen	13
3.1.1.	Wat wil Bladel bereiken met deze ondersteuning?	13
3.1.2.	Wat hebben we al ter ondersteuning?	13
3.1.3.	Wat willen we de komende jaren nog realiseren?	15
3.2.	Spoor 2: Basisondersteuning.....	17
3.2.1.	Wat wil Bladel bereiken met de basisondersteuning?	17
3.2.2.	Wat hebben we al in de basisondersteuning?	17
3.2.3.	Wat willen we de komende jaren nog realiseren?	19
3.3.	Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning	21
3.3.1.	Wat wil Bladel bereiken met de aanvullende en intensieve ondersteuning?.....	21
3.3.2.	Wat hebben we al in aanvullende en intensieve ondersteuning?.....	21
3.3.3.	Wat willen we de komende jaren nog realiseren?	22
3.4.	Ambities uit het meerjarenbeleidskader.....	22
3.4.1.	Spoor 1: Mantelzorgondersteuning als basisbeginsel	23
3.4.2.	Spoor 2: Visie op cliëntondersteuning	27
3.4.3.	Spoor 3: Keten van zorg en ondersteuning	30
4.	Uitvoeringsplan met budgettair kader 2016-2020.....	33
4.1.	Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen	33
4.2.	Spoor 2: Basisondersteuning.....	35
4.3.	Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning	36
5.	Evaluatie	37
5.1.	Inleiding.....	37
5.2.	Beoogde outcomeresultaten	37
	Bijlage 1. Opgave maatschappelijke ondersteuning	39
	Bijlage 2. Gesubsidieerde basisvoorzieningen.....	43

1. Inleiding

In zijn vergadering van 3 november 2011 heeft de gemeenteraad van Bladel het Beleidskader Welzijn, Maatschappelijke ondersteuning en Zorg 2012-2015 vastgesteld. Dit Beleidskader was weer een vervolg op het Beleidskader Welzijn, Maatschappelijke ondersteuning en Zorg 2008-2011. De beleidskaders van voornoemde jaren waren voor een deel (nog) gerelateerd aan de gemeentelijke welzijnsplannen die vóór 2007 de basis vormden voor het jaarprogramma gemeentelijke welzijnssubsidies en voor het andere deel waren ze gebaseerd op de in de Wet maatschappelijke ondersteuning (2007) genoemde 9 prestatievelden.

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

In de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 zijn de prestatievelden uit de oude Wmo niet meer opgenomen. Wel wordt in de wettekst bij de begripsomschrijving van maatschappelijke ondersteuning aangegeven waar gemeenten zich mee bezig dienen te houden. Hier zijn de voormalige prestatievelden (gedeeltelijk) in te herkennen.

Wettekst Wmo 2015:

'Het begrip maatschappelijke ondersteuning omvat:

1. Bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en het vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
2. Ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
3. Bieden van beschermd wonen en opvang.

Gemeenten hebben in de nieuwe Wmo een bredere verantwoordelijkheid voor de deelname van mensen met een beperking of psychische problematiek aan het maatschappelijke verkeer (participatie). Ook moet de gemeente een passende ondersteuning bieden, waarmee mensen in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden (zelfredzaamheid). Mensen die voor hun begeleiding (gericht op bevordering, behoud of compensatie van de zelfredzaamheid) een beroep deden op de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), kunnen zich nu wenden tot de gemeente. Voor het totaaloverzicht van de taken die onder de nieuwe Wmo vallen wordt verwezen naar bijlage 1.

In de oude Wmo stond de compensatieplicht centraal. Gemeenten waren verplicht om mensen met een beperking of psychische problematiek te compenseren voor de beperkingen die zij ondervinden bij hun zelfredzaamheid en participatie. In de nieuwe Wmo is de term 'maatwerkvoorziening' geïntroduceerd. De verplichting voor gemeenten om maatwerk te leveren is in de nieuwe wet ruimer geformuleerd dan de compensatieplicht. De maatwerkvoorziening is aanvullend op wat iemand zelf kan bijdragen en vormt samen met de inzet van eigen kracht of, indien van toepassing, gebruikelijke hulp of mantelzorg een samenhangend ondersteuningsaanbod, ofwel maatwerk. Ook het gebruik van een algemene voorziening kan, afhankelijk van de omstandigheden van de cliënt, tot het vereiste maatwerk leiden.

Gemeenten hebben in de nieuwe wet wel nog steeds een resultaatverplichting. Het uitgangspunt volgens de wet is dat *'zelfredzaamheid en meedoen de verantwoordelijkheid zijn van mensen zelf'*, maar gemeenten zijn gehouden om beleid te maken ter ondersteuning van mensen die niet volledig zelf kunnen voorzien in hun zelfredzaamheid en participatie of behoefte hebben aan beschermd wonen of opvang.

Flexibel beleidskader

De gemeenten hebben ook op grond van de nieuwe wet nog steeds de verplichting om een beleidskader te maken voor maatschappelijke ondersteuning, maar gemeenten kunnen dit veel meer naar eigen inzicht en kaderstellend invullen. Het starre stramien van de 9 prestatievelden is immers geschrapt in de nieuwe wet.

In het nu voorliggende beleidskader is dan ook uitgegaan van een zo breed mogelijk beleidskader. Dit geeft het college meer ruimte (dan nu) om - binnen de door de gemeenteraad geschetste kaders - snel en flexibel in te kunnen spelen op lokale ontwikkelingen. Uit de evaluaties van het vorige beleidskader en uit de dagelijkse praktijk¹ is gebleken dat daar ook behoefte aan is. De samenleving vraagt om een overheid die - weliswaar

¹ Als voorbeeld kan hier het burgerinitiatief Eyes Wide Open worden genoemd waar het college snel heeft ingespeeld op een ondersteuningsbehoefte (o.a. met een opstartsubsidie).

binnen een richtinggevend kader - alert reageert op initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke ondersteuning.

Sociale Domein

Op 1-1-2015 zijn naast de nieuwe Wmo ook de Participatiewet en de Jeugdwet ingevoerd. Hiermee is de gemeente op 1-1-2015 verantwoordelijk geworden voor nagenoeg het totale lokale sociale domein. Voor zowel de Participatiewet als de Jeugdwet zijn door de gemeenteraad al afzonderlijke beleidskaders- en nota's^{2,3} vastgesteld. In het nieuwe Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning zijn die kaders niet nog een keer opgenomen. Wel wordt in dit beleidskader waar nodig en mogelijk de verbinding gelegd met de beleidskaders uit de Participatiewet en Jeugdwet.

Agenda 22⁴

Agenda 22 is de afgelopen jaren door diverse (belangen)organisaties en politieke partijen als apart beleidsdoel 'geagendeerd'. In het raadsprogramma 2014-2018 is daarover het volgende opgenomen:

Participatie is het centrale thema in de Wmo. Het compensatiebeginsel stelt dat gemeenten voorzieningen dienen te treffen die mensen met een beperking in staat stellen te participeren in de samenleving. Op basis van dit beginsel worden door gemeenten vaak individuele en specifieke voorzieningen getroffen om mensen met een handicap in staat te stellen aan de samenleving te kunnen deelnemen. De participatiemogelijkheden kunnen echter nog meer worden vergroot door met name algemene voorzieningen toegankelijker te maken. Dit heeft naast de vergrote participatiemogelijkheden als groot voordeel dat er geen apart (en vaak duurder) beleid hoeft te worden ontwikkeld voor mensen met een handicap, omdat in een vroeg stadium van het beleidsproces al rekening met hun beperkingen wordt gehouden.

Door meer de nadruk te leggen op het toegankelijker maken van algemene voorzieningen, wordt op een nieuwe wijze vorm gegeven aan de compensatieplicht, zodat mensen met een beperking betere kansen hebben om volwaardig mee te doen aan de samenleving. Gelijkaardige samenwerking tussen gemeenten, belangengroepen en ervaringsdeskundigen staat centraal in Agenda 22. De 'handicap' wordt daarin niet gezien als een eigenschap van een persoon, maar als een gebrek in de fysieke en maatschappelijke omgeving.

De gemeente ontwikkelt op basis van Agenda 22 effectief beleid. Het beleidsvormingsproces start medio het jaar 2015 met een keuzenota.

Bij behandeling van de conceptversie van dit beleidskader heeft het Platform Ondersteuning Participatie (POP) het onderwerp Agenda 22 geagendeerd (onder verwijzing naar het raadsprogramma 2014-2018), maar niet als een op zichzelf staand beleidsdoel geadviseerd. Hiermee doet het POP recht aan de in gang gezette ontkokering van het sociale domein met invoering van de Wmo in 2007 en het beoogde doel van Agenda 22: een inclusieve samenleving. Kenmerkend aan de Wmo (en de afwegingen binnen het POP) is immers de integrale benadering van problemen in het sociale domein binnen een beperkt budget. Hier past niet langer een afzonderlijke agenda van een specifiek probleem of doelgroep. Dit zou een stap terug zijn in de gezamenlijke verantwoordelijkheid die doelgroepen hebben voor het sociale domein, zoals ouderen, jongeren, mensen met psychiatrische of een lichamelijke beperking (o.a. in het POP). Vanzelfsprekend kunnen werk- en uitvoeringsprogramma's (van integraal sociaal beleid) wel op specifieke doelgroepen gericht zijn. Een goed voorbeeld hiervan is het uitvoeringsprogramma Dementievriendelijke gemeente Bladel (zie ook pagina 11-12).

Alle onderwerpen die in dit beleidskader aan de orde komen, dragen bij aan de 'toegankelijkheid' voor mensen met een beperking, van mantelzorgondersteuning tot individuele Wmo-voorzieningen. Dit beleidskader is daarmee algemeen toegankelijk zoals door Agenda 22 wordt beoogd. Zoals door het POP terecht is geconstateerd staat het afzonderlijk agenderen van Agenda 22 in dit beleidskader haaks op wat door Agenda 22 zelf wordt voorgesteld: geen afzonderlijk beleid en specifieke voorzieningen, maar een inclusief (algemeen toegankelijk) aanbod in en van het sociale domein. Oftewel: het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2016-2020 gemeente Bladel is Agenda 22.

² Participatiewet: Verordening Participatiewet 2015 (18 december 2014), Beleidskader Samenhang Sociaal Domein 'Krachten bundelen waar nodig 2015-2019' (18 maart 2014).

³ Jeugdwet: gemeenteraad van Bladel december 2014.

⁴ De definitie:

Agenda 22 is gebaseerd op de 22 VN Standaardregels voor Gelijke Kansen uit 1993 voor alle mensen met een handicap: lichamenlijk, zintuiglijk, verstandelijk, geestelijk, chronisch en verborgen. In de tekst van de Standaardregels wordt verwezen naar de International Classification of Disabilities, Impairments and Handicaps (ICIDH) van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO).

Deze indeling in specifieke handicaps, stoornissen en ziektes is in 2000 opgevolgd door de International Classification of Functioning (ICF). De ICF verwijst niet zozeer naar de specifieke handicaps en ziektes, als naar de gevolgen voor het (maatschappelijk) functioneren van mensen. De Agenda 22 is een methode voor alle belangenorganisaties om in eigen omgeving gelijke rechten te bereiken. De 'handicap' wordt daarin niet gezien als een gebrek van een persoon, maar als een gebrek in de fysieke en maatschappelijke omgeving.

Welzijnsnotities en subsidiejaarprogramma

Naast de 3 transities is de gemeente op het brede terrein van welzijn ook verantwoordelijk voor de beleidsterreinen: sport, cultuur, onderwijs (inclusief voorschoolse voorzieningen), gezondheid en accommodatiebeleid. Voor deze beleidsterreinen zijn de afgelopen jaren al beleidsnotities door de gemeenteraad vastgesteld of op dit moment in voorbereiding⁵. Deze beleidsdocumenten lopen door voor de jaren waarvoor ze zijn vastgesteld en daarmee parallel aan het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning. Net als voor de beleidsdocumenten voor de Participatiewet en de Jeugdwet zal in het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning waar mogelijk de verbinding worden gelegd met de al vastgestelde of nog vast te stellen welzijnsnotities.

Door de gemeenteraad wordt jaarlijks het subsidiejaarprogramma vastgesteld. In formele zin is het (vorige) Beleidskader Welzijn, Maatschappelijke Ondersteuning en Zorg het toetsingskader voor de subsidies die worden toegekend op grond van de Algemene subsidieverordening welzijn gemeente Bladel (artikel 1. lid h.). Het nieuwe Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning zal het nieuwe beleidsmatige toetsingskader worden waarbij, vanwege de eerdere geschetste flexibiliteit, de kaders minder concreet kunnen worden gekoppeld aan het jaarlijkse programma voor welzijnssubsidies. Vanzelfsprekend zal de legitimatie voor het verstrekken van een subsidie wel terugkomen in het door de raad vast te stellen jaarprogramma waarbij nadrukkelijker dan voorheen zal worden gemotiveerd waarom de subsidieverlening bijdraagt aan de beoogde doelen in het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning.

Input voor het beleidskader / de Beleidsklok

In de notitie Beleidsklok van de gemeente Bladel is bepaald dat voor de gemeentelijke beleidsvorming *kan* worden gewerkt met de systematiek van een Beleidsklok. De Beleidsklok is met die *kan*-bepaling geen doel, maar een optioneel middel om te komen tot beleidsvorming. Aangezien het nu voorliggende Beleidskader een logische en consistente voortzetting is van het vorige beleidskader is niet gekozen voor een route volgens die Beleidsklok. Wel zijn elementen uit de Beleidsklok gebruikt voor dit beleidskader. Zo is het POP in een vroeg stadium en op meerdere momenten betrokken bij de visievorming en is voor wat betreft de evaluatie aangehaakt bij hetgeen hierover is opgenomen in de Beleidsklok. Overigens wenst het POP hierbij op te merken dat het POP geen opvatting heeft over het niet toepassen van de Beleidsklok als beleidsvormingsinstrument. Het POP is erg tevreden over de wijze waarop het POP in het proces van het Beleidskader op drie momenten is geconsulteerd voor advies. Naast het nadrukkelijk raadplegen van het POP is de verantwoordelijk portefeuillehouder ter voorbereiding op dit Beleidskader 'het veld' in gegaan om uit de praktijk van alledag te horen waar specifieke knelpunten in het sociale domein zitten en of, en zo ja op welke manier, de gemeente dit kan verbeteren. De belangrijkste input wordt natuurlijk gehaald uit de praktijk van alledag bijvoorbeeld van het Zorgloket Bladel, maar ook uit de dagelijkse gesprekken met verenigingen, instellingen, informele zorg in dorpen en inwoners van Bladel.

Opbouw van het beleidskader

In het tweede hoofdstuk is de gemeentelijke ambitie voor maatschappelijke ondersteuning voor 2016-2020 vastgelegd. Deze ambitie is uitgewerkt in 3 sporen:

- Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen;
- Basisondersteuning;
- Aanvullende en intensieve ondersteuning

In hoofdstuk 3 zijn de sporen uit hoofdstuk 2 uitgewerkt tot een concreet ondersteuningsaanbod met een verdeling van activiteiten die we al hebben in Bladel en activiteiten die we in 2016-2020 nog moeten organiseren om de ambities (zoals ook opgenomen in hoofdstuk 2) te kunnen realiseren.

In hoofdstuk 4 is het uitvoeringsplan met budgettair kader voor de beoogde ambities uit hoofdstuk 2 opgenomen.

In hoofdstuk 5 zijn de uitgangspunten voor evaluatie van dit beleidskader beschreven.

⁵ Sportnota

2. *Ambitie maatschappelijke ondersteuning*

Het merendeel van de inwoners van de gemeente Bladel slaagt erin zelfstandig een plek in de samenleving te vinden en mee te doen. Er zijn echter ook inwoners die hier niet in slagen of op een bepaald moment in hun leven hulpbehoevend worden. Om wat voor reden dan ook hebben deze inwoners meer ondersteuning nodig bij het bereiken of behouden van zelfstandigheid, dit kan zowel tijdelijk als structureel zijn. De gemeente Bladel biedt ondersteuning aan deze inwoners, zodat iedereen mee kan (blijven) doen naar vermogen.

De mate van ondersteuning is sterk afhankelijk van de mogelijkheden van inwoners zelf om mee te doen, de mogelijkheden vanuit het netwerk van de inwoner en de noodzakelijkheid van ondersteuning. De inzet van de gemeente is erop gericht inwoners te ondersteunen bij het (opnieuw) verkrijgen of het (blijven) behouden van de regie over het eigen leven. Hierbij geldt dat de rol van de gemeente groter is, naarmate men minder zelfredzaam is. Deze mate van ondersteuning is in dit beleidskader (2016-2020) ingedeeld in 3 sporen:

- Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen;
- Spoor 2: Basisondersteuning;
- Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning.

Voor de invulling en uitvoering van maatschappelijke ondersteuning in de gemeente Bladel voor 2016-2020 is de ambitie van de gemeente leidend. In dit hoofdstuk zullen allereerst leidende principes en algemene uitgangspunten worden besproken. Hierna zal de gemeentelijk ambitie aan de hand van bovengenoemde 3 sporen van ondersteuning worden besproken, waarbij per spoor een korte toelichting wordt gegeven. Tot slot wordt er een beschrijving van de samenhang tussen de sporen gegeven, de sporen zijn immers sterk met elkaar verbonden en staan dan ook niet los van elkaar. Een concreet ondersteuningsaanbod, met een verdeling van bestaande activiteiten in Bladel en activiteiten die we in 2016-2020 nog moeten organiseren om de ambities uit dit hoofdstuk te kunnen realiseren, volgt in hoofdstuk 3.

2.1. Leidende principes en algemene uitgangspunten

De drie bovengenoemde sporen vormen samen de ambitie van de gemeente Bladel voor maatschappelijke ondersteuning de komende jaren. Deze ambitie is gebaseerd op een aantal leidende principes en algemene uitgangspunten, welke in onderstaande alinea's aan bod zullen komen. Deze principes en uitgangspunten fungeren de komende jaren als leidraad en toetssteen voor de stappen die we gaan zetten, activiteiten die ondernomen worden en initiatieven die ondersteund worden. De principes en uitgangspunten gaan over het zoeken naar goede vormen van en goede verbindingen tussen zorg en ondersteuning.

2.1.1. Inzet van ondersteuning is maatwerk

Inzet van ondersteuning is sterk afhankelijk van de mate waarin men zelfredzaam is, dit is voor iedereen anders. We gaan hierbij uit van wat iemand nodig heeft om (opnieuw) te kunnen participeren, het resultaat staat derhalve centraal. Inzet van verschillende ondersteuningsvormen dient er uiteindelijk op gericht te zijn inwoners te ondersteunen bij het (opnieuw) verkrijgen of het (blijven) behouden van de regie over het eigen leven. Hierbij geldt natuurlijk wel dat de mate van regie over het eigen leven niet voor iedere inwoner hetzelfde is. Voor sommige inwoners is ondersteuning kortdurend en draagt het eraan bij dat de inwoner (weer) de totale regie over het eigen leven heeft. Voor andere inwoners is ondersteuning structureel en intensief, draagt het eraan bij dat men in beperkte mate regie over het eigen leven heeft en is dit het hoogst haalbare resultaat. Het ondersteunen van inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn is maatwerk en vraagt daarom om flexibiliteit. Er zijn geen uniforme, standaard oplossingen en dit vergt een maatschappelijke omslag in denkwijze. Iedere oplossing dient vraaggericht, adequaat, toereikend en dynamisch te zijn en helder te worden uitgelegd aan cliënten. Als een ondersteuningsvraag niet (geheel) professioneel kan worden ingevuld wordt dit uitgelegd en, indien van toepassing, verwezen naar andere vormen van ondersteuning die meer passend zijn. Het uitgangspunt van maatwerk vormt het beginsel voor de manier waarop de komende jaren maatschappelijke ondersteuning wordt vormgegeven en ingezet in de gemeente Bladel.

2.1.2. Uitgaan van mogelijkheden, niet van onmogelijkheden

Nagenoeg iedereen wordt op een bepaald moment hulpbehoevend in het leven, dit maakt dan ook dat behoefte aan zorg of ondersteuning onderdeel uitmaakt van het alledaagse leven. Wanneer inwoners ondersteuning nodig hebben, zijn zij niet per definitie kwetsbaar. Het uitgangspunt voor maatschappelijke deelname is daarom om uit te gaan van de mogelijkheden van inwoners en niet van de onmogelijkheden. Ook

hierbij geldt weer dat er een nuancering kan worden aangebracht, doordat de ene inwoner logischerwijs meer mogelijkheden heeft om te participeren dan de ander. In hoeverre inwoners deze mogelijkheden hebben wordt bepaald door de mate van de beperking van het individu (draaglast) in combinatie met de *mogelijkheid* om dit op te vangen (draagkracht). De verdeling tussen draaglast en draagkracht bepaalt in hoeverre men behoefte heeft aan zorg of ondersteuning. Er wordt hierbij altijd eerst gekeken naar wat men zelf nog kan en wat de omgeving kan doen (welke mogelijkheden er zijn), voordat er ondersteuning wordt ingezet. Als blijkt dat de eigen mogelijkheden of de mogelijkheden van de omgeving ontoereikend zijn, wordt er allereerst gekeken naar welke mogelijkheid algemene voorzieningen kunnen bieden. Basisondersteuning of aanvullende en intensieve ondersteuning is pas aan de orde wanneer genoemde voorzieningen geen uitkomst bieden of ontoereikend zijn voor een hulp- of ondersteuningsvraag.

2.1.3. Ruimte voor creativiteit en innovatie

Met de invoering van de nieuwe Wmo 2015 zijn er nieuwe taken richting gemeenten gekomen (zie bijlage 1). Deze taken zijn overgeheveld van het Rijk naar gemeenten, omdat volgens de rijksoverheid de zorg onbetaalbaar werd en de cultuur aangaande maatschappelijke ondersteuning een rigoureuze omslag vergde. Deze omslag, ook wel transformatie genoemd, kan volgens het Rijk het beste worden uitgevoerd door de gemeenten vanwege hun - reeds bestaande - intensieve samenwerking met de lokale samenleving. Waar in de oude Wmo werd uitgegaan van onmogelijkheden en “recht” op zorg, wordt met komst van de nieuwe Wmo uitgegaan van mogelijkheden en maatwerk wanneer het om de inzet van zorg en ondersteuning gaat (zie ook §2.1.1 en §2.1.2). Het starre stramien van de 9 prestatievelden uit de oude Wmo is geschrapt vanaf 1 januari 2015 en daardoor niet langer van toepassing. Door deze omslag wordt er ruimte gecreëerd voor creativiteit en innovatie: het geeft zowel burgers als overheid de mogelijkheid om snel en flexibel in te kunnen spelen op (lokale) ontwikkelingen. Door een andere manier van denken kunnen er voorzieningen en vormen van ondersteuning ontstaan uit burgerinitiatieven die beter aansluiten op de behoefte van inwoners, terwijl er minder geld beschikbaar is. Het uitgangspunt hierbij is dat burgers de ruimte krijgen om initiatieven tot een succes te brengen en de gemeente daarbij, waar nodig, een ondersteunende en faciliterende rol heeft. De gemeente kan met de komst van de nieuwe Wmo en het flexibele beleidskader alert reageren op initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke ondersteuning.

2.1.4. Goede verbindingen tussen formeel en informeel

Uit dit beleidskader is op te maken dat de rol en verantwoordelijkheid van het informele veld (familie, mantelzorgers, vrijwilligers) steeds groter zal worden. Dit maakt dan ook dat het informele veld erg belangrijk is en professionele inzet goed aan dient te sluiten op de ondersteuning die door het informele veld wordt geboden. Een scheiding tussen informele ondersteuning die een cliënt uit het sociale netwerk ontvangt en formele ondersteuning die een cliënt geleverd krijgt door professionals is niet aanvaardbaar. Door deze scheiding kunnen hiaten in de ondersteuning van cliënten ontstaan of kan er sprake zijn van overlap. Juist omdat de komende jaren een zwaarder beroep wordt gedaan op het informele veld dienen hiaten en overlappings in ondersteuning zoveel als mogelijk vermeden te worden. We zetten daarom in op een goede verbinding en afstemming tussen informele en formele ondersteuning en maken hier concrete afspraken over met aanbieders en consultants. Hier wordt nadrukkelijk aan toegevoegd dat vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers te allen tijde kunnen terugvallen op of klankborden met professionele ondersteuning, zoals het Zorgloket Bladel of de vrijwilligersondersteuner van de gemeente. Op deze manier streven we naar een situatie waarin formele ondersteuning aanvullend is op informele ondersteuning, formele ondersteuning informele ondersteuning versterkt, er een vloeiende overgang is tussen deze vormen van ondersteuning indien nodig en overbelasting van het informele veld wordt voorkomen.

2.1.5. Integrale benadering van maatschappelijke ondersteuning

Alle inwoners van de gemeente staan centraal, ook de inwoners die in bepaalde mate minder of niet zelfredzaam zijn (zie ook Toekomstvisie gemeente Bladel 2030). Inwoners waarbij de zelfredzaamheid minder vanzelfsprekend is en die om deze reden minder (of geen) regie hebben over eigen leven krijgen met verschillende wetten en regelingen op het gebied van zorg & welzijn te maken: de Wmo natuurlijk, de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw). Elke wet heeft een eigen toegang en bij elke wet gelden verschillende regelingen. Door de invoering van de nieuwe Wmo zijn grenzen vervaagd en is het voor sommige inwoners onduidelijk voor welke zorg zij bij welke instantie terecht kunnen. Inwoners dienen zo adequaat mogelijk ondersteund te worden bij deze veranderingen; de zorg dient voor hen juist makkelijker te

worden, in plaats van ingewikkelder. Om deze reden zetten wij extra in op een goede afstemming met de betreffende betrokken instanties, zodat inwoners zo min mogelijk last ondervinden van vervaagde grenzen. We zien daarvoor een coördinerende rol weggelegd voor de gemeente, omdat het immers haar inwoners betreft. Daarnaast worden er verbindingen gelegd met andere Wmo-voorzieningen en andere gemeentelijke domeinen (zoals de Jeugdwet en Participatiewet) zodat zorg en ondersteuning doelmatiger en effectief wordt georganiseerd, binnen de keten van het gehele Sociale Domein. Het uitgangspunt is een systeem in maatschappelijke ondersteuning dat gekenmerkt wordt door eenvoud.

2.1.6. Hoogwaardige professionals bij toegang en toeleiding

De genoemde principes en uitgangspunten gaan over het zoeken naar en inzetten op goede (verbindingen tussen) vormen van ondersteuning. Ze fungeren als leidraad en toetssteen om maatschappelijke ondersteuning daadwerkelijk anders in te richten. Dit valt of staat echter, naast de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers, met de rol van de professional en in het bijzonder de Wmo-consulent. Wmo-consulenten vormen een sleutelrol in de inzet van zorg en ondersteuning als maatwerk (2.1.1), het uitgaan van mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden (2.1.2), de cultuuromslag in zorg en daardoor het creëren van ruimte voor creativiteit en innovatie (2.1.3), goede verbindingen tussen formele en informele ondersteuning (2.1.4), een integrale benadering van maatschappelijke ondersteuning (2.1.5) en afstemming met vormen van zorg en ondersteuning binnen het sociale en buiten het gemeentelijk domein. Om deze reden zetten wij als gemeente in op hoogwaardige professionals bij de toegang en toeleiding tot zorg en ondersteuning van lokale vrijwilligers in de kernen via het Zorgloket Bladel. Het gesprek over de ondersteuningsvraag is erg belangrijk; dit wordt door de professionals ook onderkend. Uitgangspunt van de Wmo-consulenten is om zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij de cliënt te organiseren.

Bovengenoemde principes en algemene uitgangspunten liggen ten grondslag aan de ambitie van de gemeente Bladel voor maatschappelijke ondersteuning de komende jaren. Deze ambitie wordt in onderstaande alinea's besproken aan de hand van de drie eerder genoemde sporen.

2.2. Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen

In een goed functionerende samenleving dienen de mogelijkheden ten behoeve van zelfredzaamheid van inwoners optimaal te zijn. De gemeentelijke inzet is hierbij gericht op het ondersteunen van het eigen initiatief van mensen. De eerste ambitie van de gemeente Bladel is het aantal inwoners dat zelfstandig een goede plek in de samenleving weet te vinden en meedoet zo groot mogelijk te maken. Om dit te kunnen bereiken is er een belangrijke rol weggelegd voor de gemeente in het organiseren en uitvoeren van een aantal aspecten:

- het blijven ondersteunen en creëren van ruimte voor algemene voorzieningen die voor iedere inwoner van de gemeente toegankelijk zijn, zoals sport- en cultuurvoorzieningen;
- het (blijven) versterken van (wijk)netwerken en burgerinitiatieven;
- het (blijven) stimuleren van collectieve buurtvoorzieningen;
- het proactief informeren en adviseren over de mogelijkheden van algemene en buurtvoorzieningen en burgerinitiatieven ten behoeve van preventie;
- mantelzorgers en vrijwilligers optimaal (blijven) toerusten voor hun taken;
- het (blijven) ondersteunen, faciliteren en raadplegen van de dorpsraden;
- het optimaal informeren van inwoners zodat zij tijdig (zelf of met hulp van anderen) kunnen anticiperen op (toekomstige) ontwikkelingen⁶.

2.3. Spoor 2: Basisondersteuning

Inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn, dienen in de gemeente hun zelfredzaamheid te kunnen vergroten, te stabiliseren of zo lang mogelijk te behouden met behulp van basisondersteuning. Binnen deze basisondersteuning kan er onderscheid gemaakt worden tussen de basisondersteuning sociaal domein en de basisondersteuning medisch domein, waarbij gemeenten vanaf 2015 de hele sociale basisondersteuning financieren en de medische basisondersteuning voornamelijk gefinancierd wordt uit de Zorgverzekeringswet (Zvw). De tweede ambitie van de gemeente Bladel is om inwoners 'op maat' te ondersteunen. De

⁶ Als voorbeeld kan hier de gemeentelijke voorlichtingscampagne in 2015 over Blijvend thuis in Eigen huis worden genoemd waarbij oudere inwoners werden gestimuleerd om zelf initiatief te nemen om zolang mogelijk in de eigen woning te blijven wonen.

ondersteuning is hierbij aanvullend op wat mensen zelf (en hun omgeving) kunnen doen. Om deze ambitie te bereiken draagt de gemeente er binnen het tweede spoor zorg voor dat inwoners terecht kunnen voor:

- informatie & advies over de mogelijkheden van basisondersteuning;
- begeleiding, begeleiding bij persoonlijke verzorging en activering;
- hulp bij het huishouden en overige individuele verstrekkingen met uitzondering van woningaanpassingen.

Binnen de basisondersteuning wordt er een integraal ondersteuningsplan gehanteerd, waarbij iedere partij zijn of haar steentje bijdraagt naar vermogen. Er wordt allereerst gekeken naar wat inwoners, of hun omgeving, zelf kunnen bijdragen om problemen aan te pakken of te verminderen. De ondersteuning die daarna overblijft wordt zo dicht mogelijk bij inwoners georganiseerd. Voor de aanpak van deze ondersteuning geldt dat het zo eenvoudig mogelijk moet zijn voor inwoners en er geen sprake is van ingewikkelde intakeprocedures voordat inwoners weten waar zij terecht kunnen of door iemand geholpen worden. Verder is basisondersteuning eenduidig, resultaatgericht, herkenbaar, makkelijk toegankelijk via het Zorgloket Bladel en wordt deze geleverd door professionals die situaties goed in kunnen schatten en snel weten te handelen. In de basisondersteuning wordt gewerkt met ondersteuning op basis van profielen die aansluiten op de doelen die de gemeente wil bereiken voor kwetsbare inwoners: het vergroten van zelfredzaamheid (toewerken naar het (opnieuw) bereiken van (volledige) zelfredzaamheid), het stabiliseren van de zelfredzaamheid en het vertragen van de afname van zelfredzaamheid.

2.4. Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning

Voor inwoners waarbij de problematiek dusdanig zwaar is en/of mogelijkheden van eigen kracht en eigen netwerk zo beperkt zijn dat aanvullende ondersteuning noodzakelijk is, dient er een vangnet te zijn in de vorm van aanvullende en intensieve ondersteuning. Zorg dragen voor de aanwezigheid van een solide vangnet en een optimaal werkende keten van zorg en ondersteuning voor deze inwoners vormt dan ook de derde ambitie van de gemeente Bladel. In de basisondersteuning wordt gewerkt met profielen, bij sommige inwoners is er sprake van (een) dermate complexe ondersteuningsvraag dat zij onvoldoende gebaat zijn bij de ondersteuning in deze profielen. Voor hen is het mogelijk meer intensieve ondersteuning of aanvullende ondersteuning te ontvangen. Deze intensieve en aanvullende ondersteuning wordt ingezet op basis van een integraal ondersteuningsplan dat op de situatie is toegesneden. De procedure naar deze ondersteuning wijkt niet af van de basisondersteuning, maar wijkt alleen af qua intensiteit.

Daarnaast kan ook aanvullende of intensieve ondersteuning nodig zijn voor inwoners die vanuit een zorginstelling (intramurale opname) weer thuis gaan wonen, inwoners die juist op weg zijn naar verblijf in een instelling of voor inwoners die naast de gemeentelijke ondersteuning ook medische zorg ontvangen. We spreken hier van de ondersteuning die nodig is om de keten van zorg en ondersteuning, die over verschillende 'financieringssystematieken' loopt, goed vorm te geven. Het gaat dan bijvoorbeeld om inwoners die chronische intensieve zorg nodig hebben, waarbij een verblijf in een instelling gewenst is (en daarmee overgaat naar de Wet langdurige zorg (Wlz)). Of inwoners die naast de ondersteuning van de gemeente ook specialistische medische zorg ontvangen, zoals thuisverpleging of GGZ-behandeling (dat geleverd wordt op basis de Zorgverzekeringswet (Zvw)). De gemeente heeft hierbij een coördinerende rol, om voor inwoners optimaal afgestemde zorg en ondersteuning te realiseren en te voorkomen dat zij tussen wal en schip raken.

2.5. Samenhang drie sporen

In bovenstaande alinea's zijn de drie sporen kort toegelicht. Deze sporen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; het is nadrukkelijk niet de bedoeling om schotten tussen de sporen te creëren. De gemeente Bladel wil de komende jaren een integrale aanpak van maatschappelijke ondersteuning bereiken in vormen van ondersteuning die geboden worden. Een goede afstemming tussen formeel en informeel, en in het verlengde hiervan van de 3 sporen, is hierbij van belang. In de praktijk dient dit er uiteindelijk toe te leiden dat er voor inwoners sprake is van maatwerk bij ondersteuning. Dit maatwerk dient daarnaast flexibel in te spelen op het dynamische karakter van de zorg- of ondersteuningsvraag van inwoners, doordat er tijdig op- of afgeschaald kan worden.

3. *Ondersteuningsaanbod op basis van drie sporen*

De sporen die in hoofdstuk 2 zijn benoemd en toegelicht, worden in dit hoofdstuk nader uitgewerkt tot een concreet ondersteuningsaanbod. Dit bestaat uit activiteiten die we al hebben in Bladel en activiteiten die we in 2016-2020 nog moeten organiseren om de ambities uit hoofdstuk 2 te kunnen realiseren. Bij de activiteiten die we in de komende jaren gaan organiseren worden de principes en uitgangspunten uit het vorige hoofdstuk als leidraad en toetssteen gebruikt. Verder heeft de gemeente Bladel, samen met de 3 andere Kempengemeenten Bergeijk, Eersel, en Reusel-De Mierden, de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven en zorg- en welzijnsaanbieders een ontwikkelagenda opgesteld. Hierin worden afspraken gemaakt om gezamenlijk de ontwikkeling en veranderopgaaf van de komende jaren te doorlopen en zijn onderwerpen genoemd zoals de verbinding tussen welzijn en zorg, de kanteling (zie §3.2.2. 'Maatwerkvoorzieningen' voor een omschrijving hiervan), kwaliteit van ondersteuning en resultaten en de samenhang in het sociaal domein. Deze ontwikkelagenda raakt alle sporen en vormt daarmee een concreet instrument om de ambities te verwezenlijken. Dit maakt het mogelijk om gezamenlijk en zorgvuldig de transformatie vorm te geven. Daarnaast is er ruimte voor (niet geplande) initiatieven vanuit de samenleving.

3.1. Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen

3.1.1. Wat wil Bladel bereiken met deze ondersteuning?

Bladel is een hechte gemeente waar, binnen de vijf dorpskernen, veel inwoners zich al actief inzetten voor een ander, hun buurt of voor de gemeenschap. De gemeente waardeert de inzet van deze groep mantelzorgers en vrijwilligers enorm en wil hen daarom zo goed mogelijk en op maat ondersteunen. Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen vormt de komende jaren het uitgangspunt voor ondersteuning. Er wordt immers altijd eerst gekeken naar wat men zelf kan of wat de omgeving kan doen, voordat basisondersteuning of aanvullende en intensieve ondersteuning wordt ingezet. Dit maakt dat er een steeds grotere nadruk komt te liggen op het eerste spoor: uitgaan van de mogelijkheden van het individu en diens omgeving. Het vertrekpunt is dat mensen onderling meer kunnen betekenen. Bij inwoners waar echter primair basis of aanvullende en intensieve ondersteuning uitkomst biedt zal dit logischerwijs worden ingezet.

Hoewel er op het gebied van zelf organiserend vermogen al veel tot stand is gekomen in de gemeente Bladel, valt er (nog) winst te behalen als we meer inzetten op de ondersteuning hiervan. De inzet van de gemeente bij de ondersteuning van het zelf organiserend vermogen is gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid en meedoen en tracht daarmee de volgende resultaten te behalen:

- Inwoners zijn in staat om een adequate oplossing te vinden voor hun (ondersteunings)vraag, samen met hun directe omgeving;
- Inwoners organiseren zelfstandig activiteiten en voelen zich verantwoordelijk voor hun naaste(n), buurt of gemeenschap;
- Inwoners ervaren zo min mogelijk drempels om deel te nemen aan het dagelijkse leven;
- Het aantal inwoners dat zelfstandig een goede plek weet te vinden in de samenleving en meedoet wordt zo groot mogelijk gemaakt.

3.1.2. Wat hebben we al ter ondersteuning?

Jaarprogramma Subsidies : lokale verenigingen en vrijwilligersorganisaties.

Via het jaarprogramma subsidies ondersteunt de gemeente Bladel tal van verenigingen en vrijwilligersorganisaties. De gemeentelijke subsidie stelt deze organisaties in staat om laagdrempelig allerlei activiteiten te organiseren. Deze activiteiten zijn vooral gericht op ontmoeting en ontspanning, maar hebben soms ook een ideëel doel. De ontmoetings- en ontspanningsactiviteiten zijn het fundament voor de kenmerkende sociale infrastructuur van Bladel met een groot en sterk verenigingsleven, waardoor ze een onmisbare basisvoorziening in het sociale domein zijn.

Jaarprogramma Subsidies : professionele organisaties.

Naast de verenigingen en lokale vrijwilligersorganisaties subsidieert de gemeente ook professionele organisaties. Deze organisaties kunnen met de gemeentelijke subsidie een laagdrempelig, algemeen toegankelijk pakket van ondersteunende voorzieningen aanbieden. Een belangrijke voorziening is

bijvoorbeeld het algemeen maatschappelijk werk, uitgevoerd door Lumens. Deze organisatie verleent, zonder indicatie, materiële en immateriële ondersteuning aan alle inwoners.

Het GOW Welzijnswerk ontvangt ook een gemeentelijke subsidie met als doel lokale (vrijwilligers)initiatieven te ondersteunen. Het GOW Welzijnswerk werkt hierbij nauw samen met onze gemeentelijke vrijwilligers-ondersteuner. Samen hebben zij de afgelopen jaren een netwerk van informele ondersteuningsorganisaties op- en uitgebouwd. Deze organisaties zijn verenigd in het Platform Informele Zorg. Een volledig overzicht van de door gemeente Bladel gesubsidieerde basisvoorzieningen is opgenomen in bijlage 2.

Accommodaties

De afgelopen jaren heeft de gemeente Bladel fors geïnvesteerd in fysieke basisvoorzieningen. In de kernen Netersel, Casteren en Hoogeloon zijn nieuwe en vernieuwende gemeenschapshuizen gerealiseerd. Alle Bladelse gemeenschapshuizen zijn vrij van huur voor activiteiten die - onbezoldigd - bijdragen aan de versterking en versteviging van de lokale sociale infrastructuur. Dit zorgt ervoor dat er (bij aanvang) geen financiële belemmeringen zijn voor het opstarten van burgerinitiatieven die bijdragen aan onze ambities. In aanvulling op de gemeenschapshuizen zijn er in drie kernen specifieke steunpunten voor de doelgroep ouderen. In Hoogeloon is dat Steunpunt D'n Bogerd, in Hapert Steunpunt De Kloostertuin en in Bladel Dienstencentrum De Goei Plak. De gemeente zorgt er met een exploitatiesubsidie voor dat ook deze voorzieningen door de doelgroep om niet kunnen worden gebruikt.

Bij de voorbereidingen op de nieuwe Wmo bleek in 2014 al dat een belangrijk deel van de 'opgelegde' transitie- en transformatieagenda (als gevolg van bezuinigingen) door gemeenten slechts kan worden gerealiseerd met investeringen in voorliggende, lokale, informele zorg- en ondersteuningsstructuren. De gemeente Bladel heeft met het om niet beschikbaar stellen van gemeenschapshuizen en steunpunten een stevig fundament gelegd voor die lokale initiatieven. In 2014 is gebleken dat dit fundament van algemene voorzieningen in iedere kern zich ook in het kader van de beoogde transformatie uitbetaalt, omdat het relatief eenvoudig is om in Bladel nieuwe initiatieven op te starten en structureel uit te voeren in vergelijking met andere gemeenten. Een goed voorbeeld hiervan is De Goei Koamer in Casteren (zie hieronder), maar ook Buurthulp Netersel is in 2014 op die manier gestart.

Informele dagopvang

Het Informatiepunt Zorg Casteren is in 2014 gestart met een aanbod van informele dagopvang in gemeenschapshuis Den Aord. In samenwerking met het Casters Vervoer⁷ is dit vrijwilligersinitiatief inmiddels uitgebouwd tot een structureel ondersteuningsaanbod voor de Casterse ouderen. Ouderen kunnen zo in de eigen kern worden ondersteund en opgevangen. In Bladel is een dergelijke voorziening al in 2013 geïnitieerd: samen met Zuidzorg en GOW Welzijnswerk is in het voormalige wit-gele kruisgebouw een dagopvangvoorziening gerealiseerd welke door vrijwilligers wordt gerund. Dit is voor de kern Bladel inmiddels een structurele voorziening in de keten van ondersteuning van kwetsbare ouderen en mensen met een beperking.

In de kernen Hapert en Hoogeloon zijn in de steunpunten ook dagopvangvoorzieningen voor ouderen. Ook in Hapert wordt die, met ondersteuning van Buurtzorg Hapert, gerund door vrijwilligers.

In de kern Netersel is Buurthulp Netersel in 2014 gestart. De vrijwilligers van Buurthulp Netersel proberen ondersteuningsvragen van mensen uit Netersel heel concreet en actiegericht op te lossen. Vaak kan dat al in de eigen gemeenschap en anders wordt opgeschaald en/of doorverwezen naar professionele inzet. Buurthulp Netersel organiseert aanvullend op individuele vragen ook periodiek collectieve (ontmoetings)bijeenkomsten in gemeenschapshuis De Poel.

Dementievriendelijke gemeente

In 2012 is de gemeente Bladel als een van de eerste gemeenten 'dementievriendelijk' geworden door het ondertekenen van een intentieverklaring. Met een dementievriendelijke gemeente bedoelen we een gemeenschap waarin mensen met dementie kunnen blijven functioneren. Waarin ze iets mogen vergeten. Waarin ze thuis gebracht worden als ze verdwalen en waarin ze zo lang mogelijk aan het verenigingsleven kunnen deelnemen. Om dit te kunnen bereiken is vanuit de gemeente Bladel het initiatief genomen om partijen rondom dementie met elkaar te verbinden in het netwerk dementievriendelijke gemeente Bladel⁸.

⁷ Een door vrijwilligers georganiseerde 'lijndienst' waar inwoners van Casteren tegen een sterk gereduceerd tarief van en naar belangrijke voorzieningen in en buiten Bladel (ziekenhuis) worden vervoerd.

⁸ Het netwerk dementievriendelijke gemeente Bladel bestaat uit verschillende vrijwilligers, zorg- en welzijnsorganisaties. Voor een compleet overzicht en extra informatie zie: www.bladel.nl/dementie.

Naar verwachting zal het aantal mensen met dementie de komende jaren toenemen, wat maakt dat taboedoorbreking en kennisdeling rondom dit thema erg belangrijk is. Deze twee thema's zijn de belangrijkste thema's waar het netwerk zich de afgelopen jaren voor in heeft gezet en zich de komende jaren voor in zal blijven zetten. Doel is enerzijds om het taboe en negatieve beeldvorming rondom dementie te doorbreken zodat mensen met dementie worden geaccepteerd en ondersteund, en mede hierdoor langer deel kunnen nemen aan de gemeenschap. Doel is anderzijds bij burgers, informele zorg, verenigingen, professionals en publieke en private dienstverleners kennis in het signaleren van dementie en het omgaan met dementie te delen en verspreiden. Deze inzet past binnen het eerste spoor van de gemeente Bladel, waarbij uit wordt gegaan van mogelijkheden van het individu en diens omgeving. Het vertrekpunt is dat mensen onderling meer kunnen betekenen. Door inzet op een dementievriendelijke omgeving worden mogelijkheden van mensen met dementie benadrukt en wordt getracht het taboe rondom dementie te doorbreken. Taboedoorbreking en kennisdeling heeft vooral (nu of later) in de directe omgeving van mensen met dementie positieve gevolgen, doordat mensen onderling meer voor elkaar kunnen (gaan) betekenen.

3.1.3. Wat willen we de komende jaren nog realiseren?

Zoals in alinea 3.1.1. al werd benoemd is de rol van de gemeente ondersteunend en faciliterend. De gemeente zet met de ambitie van het programma voor 2016-2020 in op:

- Het adequaat blijven ondersteunen van de huidige algemene voorzieningen en het creëren van ruimte voor nieuwe algemene voorzieningen en initiatieven in de dorpskernen, waar iedere inwoner gebruik van kan maken en die voor iedereen toegankelijk zijn;
- Het (blijven) versterken van (wijk)netwerken en burgerinitiatieven o.a. door inzet van onze vrijwilligersondersteuner en het welzijnswerk (GOW);
- Het (blijven) stimuleren van collectieve buurtvoorzieningen o.a. door uitbouw van buurtpreventie Bladel door verbreding van veiligheid en leefbaarheid naar sociale aandacht;
- Het vergroten van de verbinding tussen informele initiatieven, algemene voorzieningen, basisondersteuning en aanvullende en specialistische ondersteuning (ontwikkelagenda);
- Mantelzorgers en vrijwilligers (blijven) toerusten voor hun taken.

Aanpassing van het subsidiestelsel

In de huidige systematiek van subsidietoekenning aan Bladelse verenigingen en organisaties worden geen inhoudelijke voorwaarden gesteld aan de subsidieverlening (m.u.v. het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het overleggen van jaarstukken). Op zichzelf is dat een goed uitgangspunt, omdat het uitgaat van het vertrouwen dat de verenigingen en organisaties de subsidiegelden inzetten voor activiteiten die daadwerkelijk bijdragen aan onze ambities voor maatschappelijke ondersteuning (zie §3.1.2.). De keerzijde hiervan is dat het vrijblijvend is. De afgelopen jaren hebben we gezien dat een aantal verenigingen / organisaties actief bezig is om een bijdrage te leveren aan de begeleiding en ondersteuning van bijzondere doelgroepen, maar een groot deel ook (nog) niet. Wij willen dit de komende jaren meer stimuleren met het instrument van subsidie. De inzet voor mensen met beperkingen en/of bijzondere doelgroepen moet via de subsidietoekenning worden beloond. In beginsel gaan we dat doen met additionele subsidiemogelijkheden op het reguliere Jaarprogramma Subsidies. Mede op verzoek van het Platform Ondersteuning Participatie zal daarbij bijzondere aandacht zijn voor het lokale sportaanbod voor mensen met een beperking.

Vrijwilligersondersteuner

De Bladelse vrijwilligersondersteuner is de afgelopen jaren van groot belang geweest voor de ontwikkeling en realisatie van vrijwilligersinitiatieven. De komende jaren willen we de vrijwilligersondersteuner nadrukkelijker koppelen aan ons Zorgloket Bladel. Met haar kennis van het informele veld kan ze zorgen voor een verpersoonlijkte verbinding tussen de individuele burger en het lokale verenigingen- en vrijwilligersaanbod.

Toegankelijke algemene voorzieningen

Om het aantal inwoners dat zelfstandig een goede plek weet te vinden in de samenleving en meedoet zo groot mogelijk te maken, is een omgeving met zo min mogelijk drempels (letterlijk en figuurlijk) essentieel. De gemeente Bladel zet zich daarom in om huidige algemene voorzieningen adequaat te blijven ondersteunen en ruimte te creëren voor nieuwe algemene voorzieningen en initiatieven. Hierbij geldt dat zowel huidige als nieuwe algemene voorzieningen toegankelijk zijn voor alle inwoners, ook voor inwoners met een beperking.

Voor de kernen Hapert en Bladel vindt op dit moment een heroriëntatie plaats op de toekomstbestendigheid van gemeenschapshuizen in deze kernen. Daarbij zal de beleidslijn van het om niet gebruik kunnen maken van deze voorzieningen worden doorgezet. In Hapert zal bij deze oriëntatie Steunpunt De Kloostertuin worden meegenomen. De activiteiten in en vanuit De Kloostertuin zijn de afgelopen jaren dusdanig toegenomen dat de gemeente tijdelijk een ruimte aan de overkant heeft (bij)gehuurd.

In aanvulling op de gemeenschapshuizen en steunpunten willen we de komende jaren in Bladel een locatie voor laagdrempelige arbeidsactivering realiseren. In het kader van de Wmo zijn wij verantwoordelijk voor de begeleiding en activering van mensen met een psychiatrische beperking en/of verslavingsproblematiek. Voor een belangrijk deel zal deze begeleiding worden ingevuld door een geïndiceerde maatwerkoplossing via de basisondersteuning (zie Spoor 2), maar voorliggend op deze voorziening of als algemeen toegankelijk (niet-geïndiceerd) alternatief zien wij mogelijkheden om in de kern Bladel een laagdrempelige arbeidslocatie te realiseren. We gaan daarbij nadrukkelijk een koppeling maken met de doelgroepen uit de Participatiewet⁹. Het moet een (uitvals-)basis worden voor arbeid, arbeidsactivering en (bij)scholing voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

(Wijk)netwerken en burgerinitiatieven

De gemeente zet zich daarnaast in om de komende jaren netwerken te (blijven) ondersteunen op het gebied van welzijn, zorg, wonen en netwerken van bewoners. Een voorbeeld hiervan is het Platform Informele Zorg. In het Platform Informele Zorg Bladel werken de vrijwilligersorganisaties van Bladel samen. Het doel is van elkaar te leren en elkaar sterker te maken. Door samen op te trekken staan vrijwilligersorganisaties sterker en worden zij beter gehoord. Het Platform is ook de spreekbuis voor de aangesloten organisaties richting gemeente en professionele zorg.

Collectieve buurtvoorzieningen

Stimulering van huidige en nieuwe collectieve buurtvoorzieningen is eveneens iets waar de gemeente de komende jaren in faciliteert. De collectieve voorzieningen zijn laagdrempelig en dragen bij aan een toename van maatschappelijke participatie, integratie van mensen met een psychosociale of psychiatrische beperking en bestrijding van sociaal isolement. Een voorbeeld hiervan is de uitbouw van Buurtpreventie Bladel door de verbreding van veiligheid en leefbaarheid naar sociale aandacht. Buurtpreventie is een samenwerkingsverband tussen burgers, de gemeente en politie. Buurtpreventie is nu voornamelijk gericht op het bestrijden en voorkomen van bepaalde vormen van criminaliteit of ontoegankelijkheid in het kader van veiligheid en leefbaarheid. De komende jaren wordt Buurtpreventie verbreed door als schakel te fungeren op het gebied van sociale aandacht (het opvangen van allerlei signalen in de buurt, niet alleen veiligheid en leefbaarheid). Het POP vraagt hierbij nadrukkelijk aandacht voor het scheiden van de uitvoering van het 'handhavingsdeel' van Buurtpreventie en het 'sociale deel'. Dat vraagt namelijk om verschillende competenties van de buurtpreventievrijwilligers.

Toerusten van mantelzorgers en vrijwilligers

De gemeente Bladel is een krachtige, hechte, sociale gemeente met veel betrokken inwoners. Inwoners die zich belangeloos inzetten voor het welzijn van een ander, hun buurt of voor de gemeenschap. In paragraaf 3.1.2. komt dit duidelijk naar voren door alle initiatieven die door de inzet van onze inwoners zijn ontstaan. De inzet van deze groep is van onschatbare waarde en zij dienen daarom zo goed mogelijk ondersteund te worden. De vrijwilligers worden momenteel goed ondersteund door onze vrijwilligersondersteuner; hier zullen wij de komende jaren op in blijven zetten. Een onderbelichte groep tot op heden is de groep mantelzorgers in onze gemeente. In het beleid van voorgaande jaren zijn mantelzorgers niet genoeg gewaardeerd. Het belang van hun inzet wordt echter dermate onderkend dat er de komende jaren extra op ondersteuning van mantelzorgers wordt ingezet. De kwaliteit en houdbaarheid van (langdurige) zorg en ondersteuning is immers in sterke mate afhankelijk van de bijdrage die mantelzorgers en vrijwilligers leveren. De komende jaren wordt extra op ondersteuning van mantelzorgers ingezet door de volgende speerpunten:

1. Zo goed mogelijk inspelen op de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers door inzet van een mantelzorgondersteuner;
2. Inzet van het mantelzorgcompliment, waarbij de behoeften en wensen van mantelzorgers voor de invulling van dit compliment leidend zijn;

⁹ De Participatiewet is op 1-1-2015 ingevoerd en vervangt onder andere de Wet Werk en Bijstand. In de Participatiewet liggen de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden vast voor werk en bijstandsinkomen.

3. Een goede aansluiting en afstemming tussen professionele en informele zorg;
4. Informatievoorziening over en investeren in mogelijkheden respijtzorg, informele zorg, scholing, cliëntondersteuning, inzet mantelzorgondersteuner etc.;
5. Mantelzorgers betrekken bij het integrale ondersteuningsplan;
6. Mogelijkheden voor Kortdurend Verblijf (respijtzorg) zo flexibel mogelijk inzetten door maatwerk;
7. Inspelen op knelpunten en ondersteuningsbehoeften door interactieve beleidsvorming.

Voor een uitgebreide toelichting en omschrijving van mantelzorgondersteuning waar de gemeente de komende jaren extra op in gaat zetten wordt verwezen naar paragraaf 3.4.1. van dit beleidskader.

Technologie en innovatie.

De komende jaren zullen technologische ontwikkelingen een steeds grotere bijdrage gaan leveren op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. De gemeente Bladel ziet het belang van deze ontwikkelingen in en zal daarom inspelen op ontwikkelingen die het zelf organiserend vermogen van inwoners ondersteunen. Een voorbeeld is de dementia-App die het netwerk Dementievriendelijke gemeente Bladel de komende jaren aan mensen met dementie en hun mantelzorger(s) gaat aanbieden. Met de dementia-App kunnen mantelzorgers bijvoorbeeld op afstand de agenda van de gebruiker bijhouden of kan er eenvoudig en regelmatig contact zijn door middel van beeldbellen. Mensen met een vorm van dementie zullen naar verwachting langer thuis kunnen blijven wonen, als zij daarbij adequaat worden ondersteund door mantelzorg en technologie. De dementia-App is dan ook een belangrijke aanvulling op de fysieke hulp van mantelzorgers aan mensen met dementie.

3.2. Spoor 2: Basisondersteuning

3.2.1. Wat wil Bladel bereiken met de basisondersteuning?

De basisondersteuning draagt er in Bladel aan bij dat inwoners die het (tijdelijk) niet zelf redden en daardoor (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn hun redzaamheid kunnen vergroten, stabiliseren of zo lang mogelijk kunnen behouden. Ondersteuning vanuit de basisondersteuning is aanvullend op wat mensen zelf en hun omgeving kunnen en voorkomt zo veel als mogelijk afhankelijkheid van structurele, intensieve, professionele inzet. Als blijkt dat de eigen mogelijkheden en mogelijkheden van de omgeving ontoereikend zijn, wordt er gekeken naar welke mogelijkheden basisondersteuning kan bieden. Inwoners kunnen dan samen met hun omgeving in de basisondersteuning een adequate oplossing vinden voor hun (ondersteunings)vraag. De gemeente tracht met inzet van basisondersteuning de volgende resultaten te behalen:

- De mate van zelfredzaamheid van inwoners vergroten en stabiliseren of afname van de mate van zelfredzaamheid zo veel als mogelijk te vertragen;
- Het leveren van een actieve bijdrage aan de maatschappij en het nemen van verantwoordelijkheid voor elkaar en de omgeving stimuleren bij inwoners.

Onder de basisondersteuning valt bijvoorbeeld: ambulante begeleiding, cliëntondersteuning, sociale activering, persoonlijke verzorging en individuele verstrekkingen (inclusief hulp bij huishouden).

3.2.2. Wat hebben we al in de basisondersteuning?

Maatwerkvoorzieningen

In 1994 is de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) ingevoerd. Met deze wet werden gemeenten verantwoordelijk voor ondersteuning van mensen met beperkingen door het verstrekken van vervoersvoorzieningen, rolstoelen en woningaanpassingen. In 2007 is deze wet vervangen door de Wet maatschappelijke ondersteuning, waardoor gemeenten ook verantwoordelijk werden voor de hulp bij het huishouden. In 2015 is de nieuwe Wmo ingevoerd en zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor een nog breder pakket aan individuele Wmo-voorzieningen, waarvan de functie (ambulante) individuele en groepsbegeleiding de belangrijkste is. De Wmo-voorzieningen vormen - vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid - het basispakket voor basisondersteuning. Op 6 november 2014 heeft de gemeenteraad van Bladel met vaststelling van de Wmo-verordening het kader voor toekenning van het basispakket van Wmo-voorzieningen vastgesteld.

De maatwerkvoorzieningen in de basisondersteuning zijn gebaseerd op profielen, zogenaamde 'cliëntprofielen'. Deze cliëntprofielen zijn in gezamenlijkheid met zorg- en welzijnsaanbieders en

cliëntvertegenwoordigers opgesteld en ondersteunen het gedachtegoed van de kanteling. Het gedachtegoed van de kanteling (lees: transformatie) is gericht op het stimuleren van maatwerk, het uitgaan van mogelijkheden en het verbeteren van kwaliteit, tevredenheid en betaalbaarheid. De profielen bieden de inwoner en professional ruimte om te komen tot maatwerk (de gemeente bepaalt niet het 'hoe' (intensiteit, frequentie en vormen van ondersteuning), maar alleen het 'wat' (resultaat)) en zorgen ervoor dat er gewerkt wordt aan het bereiken van resultaat.

Begeleiding van mensen met een zintuigelijke beperking

De begeleiding voor deze bijzondere en zeer kleine doelgroep hebben we als gemeente Bladel voor 2015 ingekocht bij GGMD door gebruik te maken van de landelijke raamovereenkomst die VNG voor mensen met een zintuigelijke beperking heeft afgesloten. Deze overeenkomst is gesloten voor de duur van drie jaar, wat betekent dat de overeenkomst tot 31 december 2017 geldig is. Voordat deze overeenkomst afloopt zal er gekeken worden of er (opnieuw) gebruik kan worden gemaakt van een landelijke raamovereenkomst voor specialistische begeleiding of de begeleiding voor deze doelgroep op een andere manier wordt doorgezet.

Cliëntondersteuning

De gemeente Bladel heeft cliëntondersteuning op dit moment vooral via 'gedwongen winkelnering' ingekocht bij MEE. We hebben de MEE-medewerkster inmiddels (fysiek) gekoppeld aan het Zorgloket Bladel, waardoor de loketmedewerksters worden ontlast van een aantal ondersteuningstaken en er snel geschakeld kan worden tussen MEE, het Zorgloket en de cliënt. In aanvulling hierop hebben we, via een subsidie aan GOW Welzijnswerk en GGzE, specifieke cliëntondersteuning ingekocht voor de doelgroepen ouderen en mensen met psychiatrische problematiek. Parallel hieraan hebben de Bladelse Kbo's op eigen initiatief een viertal eigen leden opgeleid tot 'Kbo-cliëntondersteuner'. Daarnaast heeft Bladel ook een aantal vrijwillige ouderenadviseurs waar ouderen een beroep op kunnen doen en die jaarlijks een huisbezoek afleggen aan 75-jarigen (indien gewenst). Verder bieden ook andere vrijwilligersorganisaties 'cliëntondersteuning' aan zoals het Inloophuis de Kempen. Feitelijk behoort ondersteuning door de Kbo's en andere vrijwilligersorganisaties tot spoor 1 (zelf organiserend vermogen). Cliëntondersteuning komt weliswaar voor bij alle drie de sporen, maar formele cliëntondersteuning, ingekocht door de gemeente, valt onder basisondersteuning.

Afstemming formeel informeel

Een leidend principe en algemeen uitgangspunt dat ten grondslag ligt aan de ambitie van de gemeente Bladel (op basis van de drie genoemde sporen) is een goede afstemming tussen formeel en informeel (zie §2.1.4). De afgelopen jaren is er al actief ingezet op samenwerkingen en korte lijnen om afstemming tussen formeel en informeel te bewerkstelligen. Hier zal de komende jaren op voort worden geborduurd om een zo goed mogelijke verbinding tussen formeel en informeel te realiseren. In deze paragraaf wordt benoemd hoe het formele en informele veld momenteel met elkaar verbonden zijn en in paragraaf 3.2.3. wordt benoemd waar we de komende jaren nog extra op gaan inzetten.

De gemeente Bladel kent verschillende voorzieningen in het informele veld die - vaak in de breedste zin van het woord - als steunpunt fungeren (zie paragraaf 3.1.2). Deze steunpunten zijn (meestal) als initiatief van vrijwilligers tot stand gekomen en zijn inmiddels niet meer weg te denken uit de dorpskernen en onze sociale kaart. Deze initiatieven vervullen een belangrijke functie in het informele veld, wat ertoe heeft geleid dat er de afgelopen jaren actief is ingezet op goede verbindingen en korte lijnen met deze initiatieven. Door het Zorgloket Bladel wordt regelmatig contact onderhouden met steunpunten (en vice versa), waardoor er actieve informatie-uitwisseling plaatsvindt en het Zorgloket op de hoogte is van wat er in de kernen speelt. Daarnaast staat het Zorgloket Bladel klaar voor deze steunpunten, zowel voor vragen als voor ondersteuning.

Naast het gegeven dat het Zorgloket en het informele veld elkaar weten te vinden, vindt er op structurele basis casuïstiekoverleg plaats. Dit casuïstiekoverleg wordt breed ingezet doordat zowel het Zorgloket Bladel, als zorg- en welzijnsaanbieders hierbij betrokken zijn. Ongeveer een keer in de zes weken vindt dit overleg plaats, waarbij complexe casussen worden besproken en er afstemming plaatsvindt van de geleverde, of nog in te zetten, ondersteuning. Dit overleg blijkt een uitstekend middel te zijn om op individueel niveau hiaten en overlappingsen in ondersteuning (zoveel als mogelijk) te voorkomen en afstemming tussen formeel en informeel te borgen.

Tot slot is de afstemming tussen formeel en informeel bij zorgaanbieders contractueel vastgelegd. Voor de vier Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) en de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven geldt dat begeleiding zo collectief mogelijk is georganiseerd en ingekocht. Aanbieders

die hun diensten op het gebied van begeleiding (op basis van Zorg In Natura) aan willen bieden aan cliënten die wonen in de gemeente Best, Oirschot, Veldhoven en/of de Kempengemeenten kunnen een overeenkomst ondertekenen. In deze overeenkomst is opgenomen dat partijen een ontwikkelagenda overeenkomen. Zowel de gemeente als zorgaanbieders verplichten zich ertoe om aan de verdere uitwerking en doorontwikkeling van de transformatie een actieve bijdrage te leveren aan de hand van een aantal onderwerpen. Wat bij meerdere onderwerpen terugkomt is de samenwerking en verbinding tussen zorgaanbieders en welzijnsorganisaties. Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de afstemming tussen formeel en informeel dan ook contractueel vastgelegd. In de praktijk vindt deze afstemming plaats door structureel overleg aan fysieke overlegtafels, waarbij er vorm en inhoud wordt gegeven aan de ontwikkelagenda.

3.2.3. Wat willen we de komende jaren nog realiseren?

De komende jaren werken we gezamenlijk aan het doorontwikkelen van de maatwerkvoorzieningen aan de hand van de ontwikkelagenda. De gemeentelijke ambitie voor 2016-2020 voor het tweede spoor is gericht op:

- Een hoogwaardige sociale basisondersteuning met generalistische begeleiding op maat, simpel georganiseerde inzet van maatwerkvoorzieningen en hulp bij het huishouden;
- Betaalbare en effectieve basisondersteuning voor alle inwoners die dit nodig hebben;
- Kwalitatief hoogwaardige basisondersteuning die bijdraagt aan het vergroten, stabiliseren en zo lang mogelijk behouden van zelfredzaamheid en participatie, afgestemd op de persoonlijke situatie van de inwoner;
- Een goede samenhang tussen basisondersteuning en andere vormen van ondersteuning in het sociale- en zorgdomein;
- Eenvoudige en eenduidige werkwijze rondom de basisondersteuning, waarbij administratieve lasten worden verminderd;
- Duidelijke informatievoorziening voor alle inwoners;
- Eén toegang voor de basisondersteuning in de buurt.

Alle inwoners die een ondersteuningsvraag hebben of die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn op een of meerdere leefgebieden kunnen rekenen op basisondersteuning. Daarnaast worden inwoners die een beperking ondervinden bij de persoonlijke verzorging of het voeren van een huishouding en daarbij niet zelfredzaam zijn, ondersteund door basisondersteuning.

Toegang en toeleiding via het Zorgloket Bladel

Een hoogwaardige basisondersteuning, een goede samenhang tussen zorg en welzijn en formele en informele ondersteuning, duidelijke informatievoorziening voor inwoners en één toegang tot de basisondersteuning is al grotendeels gerealiseerd in de gemeente Bladel door een adequate toegang en toeleiding door het Zorgloket Bladel. De gemeente blijft hier echter de komende jaren actief op inzetten en wel door het Zorgloket Bladel, nog meer dan nu het geval is, een centrale plek te geven binnen de basisondersteuning. Het Zorgloket Bladel vormt de ingang in de gemeente waar deskundige professionals samen met inwoners kijken naar de ondersteuningsvraag. Deze basisondersteuning start altijd met een verkennend gesprek, ook wel keukentafelgesprek genoemd, waarbij allerlei vragen aan bod komen om de daadwerkelijke behoefte aan ondersteuning in kaart te brengen. Er worden vragen gesteld als: hoe is de situatie? Wat kunt u zelf oplossen en wat kan uw omgeving doen? Kan er ondersteuning geboden worden door vrijwilligers? Welke behoefte is er aan professionele ondersteuning? De samenwerkingsrelaties die het Zorgloket Bladel de afgelopen jaren is aangegaan met de Zorgcoöperatie Hoogeloon, Steunpunt De Kloostertuin in Hapert, het Informatiepunt Zorg in Casteren en Buurthulp Netersel helpen bij het beantwoorden van deze vragen.

Het keukentafelgesprek zorgt ervoor dat er, zoals eerder besproken in dit beleidskader, wordt uitgegaan van mogelijkheden en niet van onmogelijkheden. Mensen kunnen daardoor zo zelfstandig mogelijk functioneren met zoveel mogelijk regie over eigen leven, ook als zij een beperking hebben of minder zelfredzaam zijn. Er wordt alleen een beroep gedaan op professionele ondersteuning wanneer dit nodig is. Door het Zorgloket Bladel een zo centraal mogelijke plek te geven in de basisondersteuning en hier actief op in te zetten, ontstaat er uniformiteit en een centraal punt voor toegang en toeleiding voor alle inwoners.

Daarnaast zetten we als gemeente de komende jaren nog extra in op een adequate toegang en toeleiding door de openingstijden van het Zorgloket Bladel te verruimen in de avonden. Er zijn verschillende signalen binnengekomen waaruit is gebleken dat inwoners hier behoefte aan hebben. Deze verruiming van de openingstijden zorgt er ook voor dat werkende mantelzorgers de mogelijkheid hebben om het Zorgloket te

bezoeken, zonder dat zij hier vrij voor hoeven vragen. Om te bezien of er ook daadwerkelijk afspraken worden gemaakt met het Zorgloket, wordt de mogelijkheid geboden aan inwoners om tijdens de avondopenstelling van het KCC een afspraak te maken met het Zorgloket. Afhankelijk van de behoefte (lees: aantal gemaakte afspraken in de avonduren) wordt gekeken of deze verruiming van openingstijden al dan niet structureel is.

Ouderen

Bij verdere ontwikkelingen en inzet in de basisondersteuning is er extra aandacht voor de groeiende groep ouderen: zij hebben of krijgen immers relatief veel te maken met veranderingen in het sociale domein. Ouderen maken gebruik van verschillende vormen van begeleiding, voorzieningen en verstrekkingen, krijgen te maken met verdergaande extramuralisering, het scheiden van wonen en zorg en afnemende zelfredzaamheid (op den duur). Uitgangspunt voor de komende jaren is dat de basisondersteuning zo lang mogelijk kan voorzien in ondersteuning van ouderen alvorens er een beroep wordt gedaan op aanvullende en intensieve ondersteuning. Wanneer ouderen uiteindelijk door afnemende zelfredzaamheid aanvullende en intensieve ondersteuning nodig hebben, dient er een soepele overgang te zijn voor deze doelgroep. De gemeente zal de komende jaren dan ook extra inzetten op een soepele overgang in de praktijk.

Cliëntondersteuning

Voor wat betreft cliëntondersteuning zet de gemeente de komende jaren actief in op de transformatieopgave: cliëntondersteuning meer lokaal vormgeven en kijken naar mogelijkheden van informele cliëntondersteuning, voordat er doorverwezen wordt naar professionele cliëntondersteuning. Daarnaast gaat de gemeente inzetten op cliëntondersteuning voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen, mensen met dementie en mensen met psychosociale/psychiatrische problematiek. Cliëntondersteuning vormt een belangrijk onderdeel van de basisondersteuning, omdat inwoners geholpen worden bij hun vraag, het bedenken van oplossingen en keuzes maken. Voor inwoners kan deze vorm van informatie, advies, begeleiding en activering al afdoende zijn voor hun ondersteuningsbehoefte. Vanaf 2017 wordt er opnieuw bekeken hoe cliëntondersteuning wordt ingericht. Voor een meer uitgebreide toelichting over zowel de achtergrond als toekomstvisie van cliëntondersteuning wordt verwezen naar paragraaf 3.4.2. Deze paragraaf is gebaseerd op een notitie die in juli 2015 is voorgelegd aan POP Bladel om meer duidelijkheid te verschaffen over de visie op cliëntondersteuning voor de gemeente Bladel, waarbij verschillende inhoudelijke en procesmatige vragen aan de orde komen.

Extra investeren in afstemming formeel informeel

In paragraaf 3.2.2. zijn de drie manieren benoemd waarop momenteel afstemming tussen formeel en informeel plaatsvindt in de gemeente Bladel; hier gaan we de komende jaren nog extra op investeren.

Zo blijven we allereerst het informele veld faciliteren en in het informele veld investeren door het bieden van ondersteuning¹⁰. Deze ondersteuning kan zowel inhoudelijk als procesmatig zijn en kan geboden worden door GOW Welzijnswerk, de vrijwilligersondersteuner van de gemeente of het Zorgloket Bladel. De verbinding tussen het Zorgloket en het informele veld blijft in stand door regelmatig contact en wordt (indien van toepassing) uitgebreid met de andere partijen die ondersteuning bieden.

Daarnaast wordt het casuïstiekoverleg, dat plaatsvindt tussen het Zorgloket Bladel en zorg- en welzijnsaanbieders, verder uitgebouwd. Door invoering van de nieuwe Wmo hebben gemeenten te maken met allerlei nieuwe domeinen (psychiatrie, dementie, verslavingsproblematiek). Zowel de doelgroepagenda van het casuïstiekoverleg, als de expertise die aansluit bij het overleg wordt daarom de komende jaren verbreed. Ook wordt de vrijwilligersondersteuner gekoppeld aan het casuïstiekoverleg om zo nadrukkelijk(er) de afstemming met informeel te zoeken. Op deze manier wordt extra geïnvesteerd in het (zo veel mogelijk) voorkomen van hiaten en overlappingsen in ondersteuning door afstemming van formeel en informeel.

Tot slot blijven we als gemeente inzetten op de transformatie met zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en cliëntvertegenwoordigers aan de hand van de eerder genoemde ontwikkelagenda en in het verlengde hiervan de fysieke overlegtafel. 2015 was een overgangsjaar, waarin nog veel procesmatige en organisatorische zaken op orde gesteld moesten worden. Vooral aan de fysieke overlegtafel heeft dit nog niet tot het gewenste effect op het gebied van transformatie geleid. Vanaf 2016 wordt deze structurele overlegstructuur gebruikt om de transformatie handen en voeten te geven en daadwerkelijk in gang te zetten

¹⁰ Dit heeft heel concreet vorm gekregen met de oprichting door de gemeente en het GOW in 2014 van het Platform Informele Zorg. In dit Platform zijn Bladelse informele zorg- en welzijnsorganisaties verenigd die door het GOW en de gemeentelijke vrijwilligersondersteuner worden ondersteund en periodiek worden geïnformeerd over o.a. nieuwe ontwikkelingen in het sociale domein.

(bijvoorbeeld door het delen van best practices op het gebied van transformatie). Overigens zijn er in Bladel de afgelopen jaren al wel een paar experimentele transformatieprojecten geïnitieerd en gerealiseerd. Zo is de Goei Plak een gebouwlijke en inhoudelijke samenwerking van Zuidzorg, GOW en lokale vrijwilligers. In Hapert is eveneens een inhoudelijke en gebouwlijke samenwerking tussen Buurtzorg en het Steunpunt De Kloostertuin gerealiseerd en in Hoogeloon heeft de Zorgcoöperatie Hoogeloon een samenwerkingsrelatie met Joris Zorg. Deze samenwerkingsverbanden van informeel en formeel zijn gericht op transformatie van het 'traditionele' (zorg)aanbod. Als gemeente zullen wij soortgelijke afstemmingsinitiatieven ook de komende jaren waar nodig initiëren en ondersteunen.

3.3. Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning

Gemeenten dragen een steeds grotere verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van haar inwoners, welke grotendeels in de basisondersteuning wordt vormgegeven. Het kan echter zijn dat de basisondersteuning niet toereikend is en aanvullende en intensievere ondersteuning nodig is. Daarnaast krijgen inwoners (soms) te maken met andere vormen van zorg en ondersteuning, zoals de medische zorg van huisartsen en wijkverpleegkundigen of behandeling bij een GGZ instelling. Ook kan het zijn dat mensen (op termijn) aangewezen zijn op verblijf in een instelling (tijdelijk of langdurig) en dient er sprake te zijn van een soepele overgang van de ene naar de andere vorm van ondersteuning.

3.3.1. Wat wil Bladel bereiken met de specialistische en intensieve ondersteuning?

Het overgrote deel van de inwoners van de gemeente Bladel zal in de zelfredzaamheid ondersteund worden door het eerste of tweede spoor: ondersteuning van het zelf organiserend vermogen of de basisondersteuning. Er zijn echter ook inwoners waarbij de problematiek dusdanig zwaar is en/of mogelijkheden van eigen kracht en eigen netwerk zo beperkt zijn dat aanvullende en intensieve ondersteuning ingezet dient te worden. Voor deze inwoners geldt dat er al gekeken is naar wat men zelf kan en wat de omgeving kan doen, er al gekeken is naar welke mogelijkheden algemene en basisvoorzieningen kunnen bieden, maar deze vormen van ondersteuning geen uitkomst bieden of ontoereikend zijn voor de ondersteuningsvraag. Ook kan het zijn dat inwoners tijdelijk intensievere ondersteuning nodig hebben, omdat zij aangewezen zijn op een verblijf in een instelling en daar nog niet terecht kunnen of juist net uit een instelling komen en weer thuis verblijven. Deze inwoners kunnen een beroep doen op aanvullende en intensieve ondersteuning: via een maatwerkplan (integraal ondersteuningsplan) wordt er meer intensieve ondersteuning ingezet gericht op de persoonlijk situatie.

Daarnaast is er een groep inwoners die te maken heeft met verschillende vormen van zorg en ondersteuning (bijvoorbeeld de Wmo, Wlz en Zvw), welke goed op elkaar afgestemd dienen te zijn. De gemeente ziet hierin een belangrijke rol voor de professionals van het Zorgloket Bladel. Het Zorgloket zal steeds meer een coördinerende rol op zich nemen in het versterken en vergroten van de samenhang in de keten van zorg en ondersteuning. Een coördinerende rol zowel binnen de gemeentelijke verantwoordelijkheden van de Wmo en aanpalende beleidsterreinen, als gemeente overstijgend richting de zorgkantoren, wijkverpleegkundigen en behandelaren. Een goede samenwerking in de keten is noodzakelijk om de gezamenlijke verantwoordelijkheden voor kwalitatief hoogwaardige en afgestemde ondersteuning te kunnen borgen, hiervoor dienen goede afspraken gemaakt te worden. De gemeente tracht met de inzet van deze ondersteuning en (coördinerende) rol de volgende resultaten te behalen:

- Deels bijdragen aan het resultaat dat inwoners in staat zijn om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (ondersteunings)vraag;
- Bijdragen aan de kwaliteit van leven van deze inwoners;
- Een coördinerende, sterke positie innemen in de keten, waarbij er tijdig wordt op- of afgeschaald.

3.3.2. Wat hebben we al in aanvullende en intensieve ondersteuning?

Kortdurend verblijf

Het product Kortdurend verblijf hebben we als individuele maatwerkvoorziening ingekocht in samenwerking met de andere Kempengemeenten en de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven.

Beschermd Wonen

De centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang zijn met invoering van de Wmo verantwoordelijk geworden voor Beschermd Wonen. Voor de gemeente Bladel was dit voor vorig jaar (2015) en dit jaar

centrumgemeente Eindhoven. De regiogemeenten zijn echter bezig met een heroriëntatie op het gebied van Beschermd Wonen. Over deze inhoudelijke en eventuele financiële heroriëntatie dienen nog afspraken gemaakt te worden tussen de regiogemeenten en centrumgemeente Eindhoven.

Schuldhelpverlening

Er zijn (steeds meer) mensen met schulden. Via de subsidiëring van het algemeen maatschappelijk werk (Lumensgroep) geven wij professionele ondersteuning aan mensen met schulden. Het maatschappelijke werk werkt daarbij samen met ISD de Kempen. De ondersteuning van het maatschappelijk werk is hierbij vooral gericht op de immateriële ondersteuning (keuzes maken enz.). Voor het op orde krijgen van de administratie (voor en na een schuldsanering) werkt de ISD nauw samen met de vrijwilligers van de Thuisadministratie van het GOW Welzijnswerk. Dit project is een groot succes door de 'professionaliteit' van de vrijwilligers.

Maatschappelijke opvang

Via centrumgemeente Eindhoven voorziet de gemeente Bladel in haar (Wmo-)taak voor maatschappelijke opvang. Het betreft hier in hoofdzaak opvang voor dak- en thuislozen vaak met een psychiatrische beperking en/of verslavingsproblematiek.

Opvang vergunninghouders

Deze taak wordt steeds belangrijker voor gemeenten. De enorme toestroom van vluchtelingen van de laatste maanden zal ook voor de gemeente Bladel leiden tot een grotere taakstelling voor de huisvesting van statushouders. De gemeente Bladel heeft met de Stichting Vluchtelingenhulp Bladel een uitermate goed geleide en gestructureerde vrijwilligersorganisatie. Het is wel de vraag of deze vrijwilligers ook de te verwachten toeloop (nog) aankunnen. Op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad daarom besloten dat aan de Stichting Vluchtelingenhulp aanvullende professionele ondersteuning bij de begeleiding van vluchtelingen wordt aangeboden. Dit heeft inmiddels al een vervolg gekregen met extra formatie bij de gemeente (18 uur) voor onder andere ondersteuning van de Stichting Vluchtelingenhulp.

3.3.3. Wat willen we de komende jaren nog realiseren?

De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid waar het gaat om de inwoners met complexe en/of zwaardere zorg- en ondersteuningsvragen op meerdere domeinen. Het Zorgloket Bladel heeft hierin een coördinerende rol en de ambitie is gericht op:

- Zorg dragen voor een vangnet in de vorm van aanvullende en intensieve ondersteuning voor inwoners waarvoor basisondersteuning onvoldoende toereikend is;
- Heldere afspraken en een eenduidige werkwijze in de keten van zorg en ondersteuning binnen de gemeente (Jeugdwet, Participatiewet) en met partijen buiten de gemeente (Wlz, Zvw, eerstelijnszorg);
- Voorkomen dat inwoners tussen wal en schip raken door onduidelijke domeinafbakening;
- Optimaal afgestemd werken aan resultaten voor de inwoners, door domein overstijgende ondersteuningsplannen en adequate gegevensuitwisseling.

Hiervoor stelt de gemeente een agenda op met een focuslijst met onderwerpen gericht op de gezamenlijke veranderopgaaf in de lokale situatie en duidelijke doelen voor de korte, midden en lange termijn. Het Zorgloket Bladel neemt het voortouw in de uitvoering en coördinatie hiervan en treedt proactief op richting partijen zoals zorgverzekeraars, huisartsen, wijkverpleegkundigen en behandelaren. Daarnaast zorgt het Zorgloket Bladel op casusniveau voor duidelijke werkafspraken en afstemming tussen de betrokken partijen. Op deze manier verwezenlijkt de gemeente haar brede verantwoordelijkheid voor kwetsbare inwoners. In paragraaf 3.4.3. wordt een meer uitgebreide toelichting van de keten van zorg en ondersteuning en de coördinerende rol van de gemeente hierin gegeven (inclusief onderwerpen die op de agenda komen te staan).

3.4. Ambitie uit het meerjarenbeleidskader

In haar meerjarenbeleidskader heeft de gemeente beschreven hoe zij de maatschappelijke ondersteuning voor kwetsbare inwoners inricht. In het beleidskader is de ondersteuning ingedeeld in de eerder genoemde drie sporen en is per spoor beschreven wat we met het betreffende spoor willen bereiken (§3.1.1., §3.2.1. en §3.3.1.), wat we per spoor al hebben (§3.1.2., §3.2.2. en §3.3.2.) en wat we de komende jaren nog willen realiseren (§3.1.3., §3.2.3. en §3.3.3.). Er zijn echter een drietal onderwerpen (één per spoor) die, mede op advies van het POP, in dit beleidskader nader worden uitgewerkt. Zo wordt in paragraaf 3.4.1. een uitgebreide

toelichting en omschrijving van mantelzorgondersteuning gegeven waar de gemeente de komende jaren extra op in gaat zetten. In paragraaf 3.4.2. wordt een meer uitgebreide toelichting gegeven over zowel de achtergrond als toekomstvisie van cliëntondersteuning. Tot slot wordt in paragraaf 3.4.3. een meer uitgebreide toelichting van de keten van zorg en ondersteuning en de coördinerende rol van de gemeente hierin gegeven.

3.4.1. Spoor 1: Mantelzorgondersteuning als basisbeginsel

Met invoering van de nieuwe Wmo, de hervorming van de langdurige zorg en de rijksbezuiniging die hiermee gepaard is gegaan, blijven mensen (langer) thuis wonen. Door genoemde ontwikkelingen staat (het behouden van) de regie over het eigen leven van de cliënt en diens mantelzorger(s) steeds meer centraal. Hierdoor wordt op de cliënt, mantelzorgers en op het netwerk van een cliënt een steeds groter beroep gedaan. Doordat mantelzorgers een steeds centralere rol innemen in (het grote geheel van) zorg en ondersteuning vraagt dit om een andere ondersteuning van mantelzorgers (en vrijwilligers). De nieuwe Wmo verplicht gemeenten dan ook om aan te geven hoe zij mantelzorgers (gaan) ondersteunen.

De gemeente Bladel beschouwt een adequate ondersteuning van mantelzorgers als basisbeginsel om mantelzorgers toe te rusten voor hun inzet en overbelasting te voorkomen. De kwaliteit en houdbaarheid van de (langdurige) zorg en ondersteuning is in sterke mate afhankelijk van de bijdrage die mantelzorgers leveren, zij dienen daarom zo goed mogelijk ondersteund te worden door de gemeente waar mogelijk. De komende jaren wordt extra op ondersteuning van mantelzorgers ingezet door te investeren in een aantal aspecten, waaronder invulling van de waardering van mantelzorgers (voorheen het mantelzorgcompliment¹¹). Voordat deze aspecten worden toegelicht en omschreven, worden eerst een aantal inhoudelijke en procesmatige vragen beantwoord over mantelzorg in het algemeen en mantelzorgondersteuning. Het antwoord op deze vragen en de beschrijving van de aspecten waar we als gemeente extra op in gaan zetten, vormen de koers voor het mantelzorgbeleid van de gemeente Bladel voor de komende jaren.

Definitie van mantelzorg

Om inzichtelijk te krijgen waar we het nu precies over hebben als het gaat om mantelzorgondersteuning en/of mantelzorgbeleid, wordt allereerst de vraag beantwoord “wat wordt verstaan onder mantelzorg?”. Om deze vraag te beantwoorden maken we gebruik van de definitie die door De Nationale Raad voor de Volksgezondheid wordt gehanteerd. Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie. Als aanvulling op de definitie die door de Nationale Raad voor de Volksgezondheid wordt gehanteerd, wordt mantelzorg wettelijk gedefinieerd als hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen, zorg en overige diensten die voortvloeit uit een bestaande sociale relatie tussen personen en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep.

Mantelzorg is hiermee een overkoepeld begrip voor vormen van meer dan gebruikelijke zorg die partners, ouders, kinderen, familieleden, vrienden en burens aan elkaar geven. Mantelzorgers bieden zorg, omdat ze een persoonlijk band hebben met degene voor wie ze zorgen. Dit is in tegenstelling tot de inzet van vrijwilligers, deze vloeit namelijk voort uit de wens om zich in te zetten voor mensen waarmee de betreffende persoon op dat moment (nog) geen sociale relatie heeft. Ondanks dat mantelzorg en vrijwilligerszorg soms door elkaar worden gehaald, verschillen deze vormen van zorg derhalve wel degelijk.

Doel van mantelzorgondersteuning

In de inleiding is al kort het doel van mantelzorgondersteuning in onze gemeente aangehaald. In deze alinea wordt nog wat dieper op de vraag ingegaan “wat willen we met mantelzorgondersteuning bereiken?”. Op mantelzorgers wordt (naar verwachting) een steeds groter beroep gedaan, als gevolg van de in de inleiding genoemde ontwikkelingen. Het doel van het mantelzorgbeleid van de gemeente Bladel is daarom gericht op een adequate ondersteuning van mantelzorgers, zodat zij goed toegerust (kunnen) worden voor hun inzet en overbelasting zo veel als mogelijk wordt voorkomen. Daarnaast streeft de gemeente Bladel naar waardering van mantelzorgers, afgestemd op de individuele wensen van mantelzorgers. Omdat zij degene voor wie zij zorgen het beste kennen, zijn zij van wezenlijk belang in de keten van zorg en ondersteuning. Daarnaast is de

¹¹ Met invoering van de nieuwe Wmo is waardering van mantelzorgers een expliciete taak van gemeenten geworden. Voorheen werd de waardering van mantelzorgers vormgegeven door het mantelzorgcompliment: een geldbedrag gekoppeld aan een CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) indicatie. Gemeenten hebben de wettelijke taak om de waardering van mantelzorgers vorm te geven. Hiervoor krijgen zij budget, dat zij naar eigen inzicht mogen inzetten om mantelzorgers te waarderen.

kwaliteit en houdbaarheid van de (langdurige) zorg en ondersteuning in sterke mate afhankelijk van de wijze waarop mantelzorgers een bijdrage leveren. Waardering voor mantelzorgers is daarom van belang.

Daarnaast willen we met mantelzorgondersteuning bereiken dat de inzet van mantelzorgers, de inzet van het voorliggende veld en/of de inzet professionals aanvullend op elkaar is. Hiaten en overlappingsen dienen te allen tijde voorkomen te worden voor zover dit mogelijk is. Zowel cliënten als mantelzorgers behouden hierdoor zo lang mogelijk de regie over eigen leven. Ondersteuning van het informele veld of professionals dient hierbij tijdig te worden ingezet wanneer de cliënt en mantelzorger(s) hier behoefte aan hebben. Door een goede aanvulling en samenwerking is zowel de kwaliteit van geleverde zorg van hoogwaardige inzet, alsmede de kwaliteit van het leven van cliënten en mantelzorgers.

(H)erkennen van mantelzorgers

Om mantelzorgers adequaat te kunnen ondersteunen, dienen zij allereerst in beeld te zijn of te komen (herkennen). Ondersteuning van mantelzorgers begint namelijk met inzicht in de inwoners die voor iemand in hun sociale omgeving zorgen. In de praktijk blijkt het wel eens lastig te zijn direct in contact te komen met mantelzorgers. Veel mensen zijn zich niet bewust van het feit dat ze mantelzorger zijn, waardoor veel mantelzorgers onzichtbaar blijven¹². De gemeente Bladel is zich hiervan bewust en zet daarom de komende jaren (extra) in op het bereiken van mantelzorgers, zodat het mantelzorgbeleid een zo groot mogelijke doelgroep zal bereiken. De ondersteuning voor mantelzorgers zal dan ook worden aangeboden langs het pad dat mantelzorgers en zorgvragers al bewandelen (denk aan de huisarts, het Wmo-loket etc.). Daarnaast zal extra worden ingezet op communicatie over de ondersteuningsmogelijkheden en het mantelzorgbeleid (o.a. het mantelzorgcompliment) in de gemeente Bladel. In de communicatie zal nadrukkelijk rekening worden gehouden met het feit dat veel mensen zich niet bewust zijn van het feit dat ze mantelzorger zijn: er wordt niet gevraagd: bent u mantelzorger?, maar: zorgt u voor iemand?'.

Naast het gegeven dat veel mantelzorgers onzichtbaar blijven doordat zij zichzelf niet als mantelzorger (h)erkennen, speelt de zorg voor hun naaste hier ook een grote rol bij. Mantelzorgers vestigen niet graag de aandacht op zichzelf, omdat zij de zorg voor hun naaste voorop stellen. Dit maakt dat het erg lastig kan zijn een relatie met mantelzorgers op te bouwen. Toch is het opbouwen van een relatie van wezenlijk belang, zodat mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen (nu of in de toekomst) en de gemeente weet hoe mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteund kunnen worden. In de relatie met mantelzorgers wordt door de gemeente Bladel geïnvesteerd door vroeg het gesprek aan te gaan. De functie van mantelzorgondersteuner (zie bij onderstaande paragraaf *extra inzet op ondersteuning* punt 1) zal hierbij een cruciale rol spelen. De mantelzorgondersteuner gaat apart het gesprek aan met mantelzorgers en start met het stellen van vragen om duidelijk te krijgen waar de mantelzorger behoefte aan heeft of in hoeverre de mantelzorger overbelast dreigt te raken. Hierna wordt pas duidelijk gemaakt wat de ondersteuningsmogelijkheden zijn en worden deze ingezet. De mantelzorgerondersteuner zal aangehaakt blijven door na een tijd opnieuw in gesprek te gaan; dit wordt ook wel de POM-methode genoemd (Preventieve Ondersteuning Mantelzorgers)⁸.

Mantelzorgers die in beeld zijn, worden in een bestand bijgehouden door de mantelzorgondersteuner, zodat er (regelmatig) contact plaats kan vinden en daarnaast de waardering van mantelzorgers jaarlijks zo veel mogelijk mantelzorgers bereikt (erkennen). De jaarlijkse blijk van waardering kan ook gebruikt worden om kennis te maken met nieuwe mantelzorgers. Mantelzorgers hoeven hierbij geen inwoner van de gemeente Bladel te zijn, omdat voor het mantelzorgcompliment geldt dat de gemeente waar de *cliënt* woont verantwoordelijk is voor de waardering van diens mantelzorger(s). Voor inwoners moet daarbij duidelijk zijn wie wel en wie niet voor het compliment in aanmerking komt. In 2016 worden daarom criteria opgesteld waar mantelzorgers aan moeten voldoen, als onderdeel van invoering van het mantelzorgcompliment. Bij het opstellen van deze criteria wordt gezocht naar een balans tussen toegankelijkheid en het voorkomen van fraude. Eveneens wordt gekeken naar de manier waarop waardering kan worden ingediend (door de zorgvrager, de mantelzorger zelf of beide)¹³.

Mantelzorg als integraal onderwerp

Zoals uit voorgaande alinea's blijkt, is mantelzorg geen afgepeld begrip. Mantelzorg (en de ondersteuning hierbij) heeft een levensbreed karakter, waardoor dit het sociale domein in bredere zin raakt. Mantelzorg hangt nauw samen met andere beleidsterreinen, sterker nog mantelzorg kan bij alle zorg gerelateerde beleidsterreinen een rol spelen. Dit vraagt om een benadering die verder gaat dan het organiseren van

¹² Transitiebureau Wmo (2014). Mantelzorgondersteuning is de basis. Aandachtspunten voor lokaal beleid.

¹³ Ministerie van VWS, Mezzo & VNG (2015). Handreiking waardering van mantelzorgers. Aandachtspunten voor lokaal beleid.

mantelzorgondersteuning als aparte voorziening: een benadering van mantelzorg als integraal onderwerp. Van adequate mantelzorgondersteuning kan immers een preventieve werking uitgaan die bijdraagt aan zelfredzaamheid en waarmee (duurdere vormen van) zorg en ondersteuning kan worden voorkomen. De leidende principes, algemene uitgangspunten en ambitie van de gemeente op basis van drie sporen (zie hoofdstuk 2) borgen deze integrale benadering en werken een domein overschrijdende aanpak in de hand.

Extra inzet op ondersteuning

De komende jaren willen we als gemeente extra investeren in de ondersteuning van mantelzorgers. Hiermee willen we als gemeente niet alleen voldoen aan een maatschappelijke plicht, maar ook aan de wettelijke plicht op grond van artikel 2.1.2 van de Wmo, waarin staat dat de gemeenteraad in het beleidsplan op moet nemen hoe mantelzorgers worden ondersteund. Om dit te verwezenlijken zetten we de komende jaren in op 8 speerpunten op het gebied van ondersteuning, waardoor de draaglast en draagkracht van mantelzorgers zo veel als mogelijk in evenwicht zijn of worden gebracht. Per speerpunt wordt een korte toelichting gegeven en leidraad gevormd voor de komende jaren:

1. Zo goed mogelijk inspelen op de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers door inzet van een mantelzorgondersteuner.

Om mantelzorgers zo goed mogelijk te ondersteunen vindt de gemeente Bladel het van groot belang dat mantelzorgers zelf ondersteuning ontvangen en dit niet in het verlengde van de ondersteuning van de zorgvrager ligt. Mantelzorgers verdienen deze afzonderlijke aandacht en ondersteuning, omdat zij naast mantelzorg ook inwoner, partner, ouder, kind, werknemer etc. zijn. Om mantelzorgers afzonderlijk te ondersteunen willen wij de komende jaren de functie van mantelzorgondersteuner in gaan vullen. Door invulling van deze functie kan ondersteuning zo adequaat mogelijk ingezet worden voor mantelzorgers. Mantelzorgers voelen zich niet altijd even vrij om in het bijzijn van de zorgvrager aan te geven wat zij wel of niet kunnen/willen betekenen. Door een mantelzorgondersteuner wordt het gesprek met de mantelzorg apart gevoerd en wordt er ingezet op preventie van overbelasting. De behoeften en wensen van het individu zijn bij dit gesprek namelijk leidend en dit is ook noodzakelijk. Iedere mantelzorg bevindt zich immers in een andere situatie en heeft andere mogelijkheden en grenzen. Daarnaast kan door de mantelzorgondersteuner tijdig ingespeeld worden op een andere behoefte aan ondersteuning (intensievere ondersteuning of juist minder ondersteuning) bij veranderende situaties. Als gemeente zullen we in het kader van een pilotperiode de regie houden over de inzet van deze mantelzorgondersteuner, daarom zal de mantelzorgondersteuner in dienst zijn van de gemeente. Voor invulling van de functie willen we aansluiten bij het succes van de vrijwilligersondersteuner van de gemeente Bladel, waarbij de koppeling wordt gemaakt tussen de ambities van de gemeente en de uitvoering ervan.

2. Inzet van het mantelzorgcompliment, waarbij de behoeften en wensen van mantelzorgers voor de invulling van dit compliment leidend zijn.

Het budget van het mantelzorgcompliment - dat voorheen onder de AWBZ viel - is per 1-1-2015 overgedragen aan het deelfonds sociaal domein van het gemeentefonds. Gemeenten zijn vrij om de waardering van mantelzorgers zelf in te vullen, echter dient het college (conform artikel 2.1.6 van de Wmo) wel in de verordening op te nemen op welke manier zorg wordt gedragen voor de jaarlijkse blijk van waardering van mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Onder de AWBZ werd waardering van mantelzorgers vormgegeven door het mantelzorgcompliment (een geldbedrag gekoppeld aan een CIZ-indicatie). Dit had zowel voor- als nadelen, waarvan het grootste nadeel was dat het mantelzorgcompliment gekoppeld was aan de indicatie van de zorgvrager. Hierdoor werd een erg grote groep mantelzorgers "vergeten". We kiezen er daarom als gemeente (vooralsnog) niet voor om mantelzorgers te waarderen door het mantelzorgcompliment (in de vorm van een geldbedrag gekoppeld aan indicatie) te herinvoeren. De waardering voor mantelzorgers dient een zo groot mogelijke groep te bereiken en dient in te spelen op de behoeften en wensen van mantelzorgers. Om deze reden is het noodzakelijk dat mantelzorgers a) in beeld zijn en b) zij hun wensen en behoeften over de invulling van waardering kenbaar hebben gemaakt. Dit heeft tijd nodig, waardoor we een periode van twee jaar uittrekken (2016 en 2017) om dit te bewerkstelligen. Door inzet van de mantelzorgondersteuner willen we de komende twee jaar mantelzorgers in beeld krijgen en hun wensen en behoeften inventariseren. In 2018 wordt vervolgens al dan niet gekozen voor de traditionele invulling van het mantelzorgcompliment. De komende twee jaar willen we mantelzorgers echter wel een vorm van waardering geven, hiervoor

sluiten we aan bij de landelijke invulling van mantelzorgwaardering in natura¹⁴. Omdat mantelzorgen (vaak) intensief en structureel is en we mantelzorgers willen ontlasten, bieden we de komende twee jaar ontspanning aan voor mantelzorgers. Bij deze waarderingsvorm zal een breed scala aan verschillende arrangementen worden aangeboden, waarbij mantelzorgers zelf een moment kunnen kiezen waarop dit hen het beste uitkomt en door de gemeente mogelijkheden voor respijtzorg zo flexibel mogelijk worden ingezet (zie punt 7). Op deze manier willen we ook de komende twee jaar zo goed mogelijk voorzien in de behoeften en wensen van mantelzorgers.

3. Een goede aansluiting en afstemming tussen professionele en informele zorg

Waar in hoofdstuk 2 van dit beleidskader al als leidend principe / algemeen uitgangspunt een goede verbinding tussen formeel en informeel werd benoemd, komt dit ook bij het mantelzorgbeleid als nadrukkelijk speerpunt terug. De consultants van het Zorgloket Bladel spelen hierbij een prominente rol. De consultants van het Zorgloket Bladel voeren immers het keukentafelgesprek, waarbij zowel de zorgvrager als de mantelzorger actief betrokken wordt. Zij kijken integraal en breed naar de ondersteuningsbehoefte van zowel de zorgvrager als mantelzorger en hebben goede kennis van het ondersteuningsaanbod (zowel formeel als informeel). Zie hiervoor ook het vijfde speerpunt '*Mantelzorgers betrekken bij het integrale ondersteuningsplan*'. Daarnaast wordt de situatie van de zorgvrager en mantelzorger regelmatig gezamenlijk met elkaar beschouwd (bijvoorbeeld door inzet van de mantelzorgondersteuner). De draagkracht en draaglast van mantelzorgers kan immers veranderen, waardoor er tijdelijk meer of minder ondersteuning nodig is. De mantelzorgondersteuner en het Zorgloket Bladel ondernemen dan actie indien dit nodig is.

4. Informatievoorziening over en investeren in mogelijkheden respijtzorg, informele zorg, scholing, cliëntondersteuning, inzet mantelzorgondersteuner etc.

Om mantelzorgers zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen is het van belang dat zij (ook) op de hoogte zijn van de ondersteuningsmogelijkheden in onze gemeente. Tijdens het keukentafelgesprek, op de website van de gemeente, door de mantelzorgondersteuner etc. wordt de komende jaren actief ingezet op informatievoorziening over de mogelijkheden. Daarnaast zullen we de komende jaren - in samenwerking met het Zorgloket, GOW Welzijnswerk en de mantelzorgondersteuner - actief inzetten op het verder ontwikkelen van bestaande en nieuwe algemene voorzieningen voor mantelzorgers. De gemeente voldoet hiermee aan de wettelijke verplichting van artikel 2.2.2 van de Wmo, om in ieder geval algemene voorzieningen te treffen die mantelzorgers ondersteunen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het organiseren van scholing voor mantelzorgers, het organiseren van zelfhulp voor mantelzorgers of het beschikbaar stellen van een mantelzorgondersteuner.

5. Mantelzorgers betrekken bij het integrale ondersteuningsplan.

Mantelzorgers vervullen een (steeds) belangrijke(re) rol in de ondersteuning van de zorgvrager; naar verwachting zal het beroep op mantelzorgers de komende jaren (nog) groter worden. Om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen en een geschikt ondersteuningsplan voor de zorgvrager op te stellen, is het van belang dat mantelzorgers al in een vroeg stadium worden betrokken. In artikel 2.3.2 van de Wmo is dan ook vastgelegd dat er in ieder geval aandacht moet worden besteed aan de mogelijkheden om met mantelzorg of andere hulp uit het sociale netwerk te komen tot verbetering van zelfredzaamheid en/of participatie van de zorgvrager. Hierbij staat voorop dat de mantelzorger zelf diens mogelijkheden en belastbaarheid aangeeft, evenals eventuele eigen ondersteuningsbehoeften. Dit kan zowel bij het keukentafelgesprek zijn als in een apart gesprek dat de mantelzorger heeft met de mantelzorgondersteuner. Op deze manier wordt er zo veel mogelijk ingezet op het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers. De komende jaren zal de mantelzorger (nog meer) betrokken worden bij de aanvraag en het onderzoek van de zorgvrager, zodat er een integraal ondersteuningsplan tot stand komt waarbij ondersteuning op maat wordt geboden.

6. Mogelijkheden voor Kortdurend Verblijf (respijtzorg) zo flexibel mogelijk inzetten door maatwerk.

Kortdurend verblijf hebben we als individuele maatwerkvoorziening ingekocht als in te zetten respijtzorg ter ontlasting van mantelzorgers, in samenwerking met de andere Kempengemeenten en de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven. De verwachting is echter dat de behoefte aan (andere vormen van)

¹⁴ VNG (2015). Rapport Onderzoek Mantelzorgbeleid

respijtzorg de komende jaren zal toenemen, waardoor respijtzorg zo flexibel mogelijk ingezet wordt door maatwerk. Wanneer er meer behoefte is aan (andere vormen van) respijtzorg, al dan niet als informele zorg, zullen we als gemeente de komende jaren inspelen op deze behoefte. Dit hangt ook samen met de inzet van de mantelzorgwaardering. Om mantelzorgers met de waardering te ontlasten, dienen zij zelf een moment uit te kunnen kiezen waarop zij ontlast worden en hiervoor dient respijtzorg te worden ingezet.

7. Inspelen op knelpunten en ondersteuningsbehoeften door interactieve beleidsvorming.

Bovenstaande speerpunten vormen slechts de koers voor de komende jaren, waarbij andere speer- en/of actiepunten kunnen worden toegevoegd. De gemeente Bladel tracht daardoor met de bovenstaande punten flexibel beleid te realiseren (dit is in lijn met het voorliggende Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2016 - 2020), waardoor er ingespeeld kan worden op maatschappelijke veranderingen of veranderingen in de situatie van mantelzorgers. Het mantelzorgbeleid van de gemeente is beïnvloedbaar, doordat het perspectief van mantelzorgers de komende jaren wordt meegenomen door:

- De mantelzorger die zitting heeft in POP Bladel;
- De mantelzorgondersteuner die dichtbij mantelzorgers staat en vanuit deze functie actief informatie verstrekt aan beleidsmedewerkers door de signalen / knelpunten uit de praktijk door te geven;
- Het betrekken van mantelzorgers bij het jaarlijkse Wmo cliënttevredenheidsonderzoek;
- Het betrekken van mantelzorgers bij de jaarlijkse evaluatie van het beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2016-2020 (zie ook hoofdstuk 5).

3.4.2. **Spoor 2: Visie op cliëntondersteuning**

Met de invoering van de nieuwe Jeugdwet, de nieuwe Participatiewet en de nieuwe Wmo, waarbij delen van de Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten (AWBZ) zijn gedecentraliseerd, hebben gemeenten een grotere rol gekregen dan voorheen. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor de totale ondersteuning van kwetsbare burgers op het gebied van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie¹⁵. Gemeenten zijn met de invoering van de nieuwe Wmo vanaf 1 januari 2015 wettelijk verplicht om cliëntondersteuning aan haar inwoners aan te bieden om de positie van cliënten te versterken. Zowel de inhoud als de reikwijdte is hierbij uitgebreid ten opzichte van cliëntondersteuning in de AWBZ. Cliëntondersteuning is hiermee een omvangrijk thema geworden, wat steeds meer - zowel onder inwoners als organisaties - begint te leven. In onderstaande alinea's tracht de gemeente Bladel meer duidelijkheid te verschaffen over de visie op cliëntondersteuning voor de gemeente. Er komen verschillende inhoudelijke en procesmatige vragen aan de orde.

Definitie van cliëntondersteuning

De eerste vraag die beantwoord wordt in deze alinea is de vraag: "wat is cliëntondersteuning?". Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de definitie zoals deze in het wetsvoorstel Wmo 2015 is opgenomen: onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. Deze definitie heeft derhalve een bredere reikwijdte dan in de AWBZ. Daarnaast is in het wetsvoorstel opgenomen dat de gemeente zorg dient te dragen dat cliëntondersteuning voor alle inwoners van de gemeente beschikbaar dient te zijn. Waar cliëntondersteuning in de AWBZ een prestatieveld was, is het in de nieuwe Wmo een wettelijke verplichting. Cliëntondersteuning dient daarnaast onafhankelijk te zijn en de gemeente draagt er zorg voor dat het belang van de cliënt het uitgangspunt is. Het is een algemene voorziening en is kosteloos voor inwoners. Voorafgaand aan het onderzoek dient de cliënt (en eventuele mantelzorger) op de mogelijkheid gewezen te worden om gebruik te maken van cliëntondersteuning als kosteloze voorziening. De cliënt kan (cliënt)ondersteuning natuurlijk ook zelf regelen met bijvoorbeeld mensen uit de directe omgeving, mantelzorgers, vertegenwoordigers of vrijwilligers (voor de gemeente Bladel bijvoorbeeld Buurthulp Netersel, Informatiepunt Zorg Casteren, cliëntondersteuners VBOB, Steunpunt De Kloostertuin). Dit wordt informele cliëntondersteuning genoemd.

Het doel van cliëntondersteuning

De vraag "waarom cliëntondersteuning?" is eveneens een belangrijke vraag. Cliëntondersteuning is vooral bedoeld om de zelfredzaamheid van mensen te bevorderen die niet goed in staat zijn regie te voeren over hun leven. Op individueel niveau heeft cliëntondersteuning de regieversterking van de cliënt (en zijn

¹⁵ Dam, N., Drouven, L. & Vliet van, N. (2014). Cliëntondersteuning in het gemeentelijk sociaal domein vanaf 2015. *Handreiking voor gemeenten*. Transitiebureau Wmo: Ministerie van VWS/VNG.

omgeving) tot doel door cliënten te helpen bij het formuleren van de hulpvraag, het maken van keuzes en het oplossen van problemen. Cliëntondersteuning draagt hierdoor bij aan de zelfredzaamheid en participatie op individueel niveau en draagt op een hoger niveau bij aan versterking van de inclusieve samenleving. De cliëntondersteuner dient naast de cliënt te staan en handelt vanuit het belang van de cliënt. Cliëntondersteuning vervult hiermee ook een preventieve functie, doordat onnodig beroep op (duurdere vormen van) zorg en ondersteuning kan worden voorkomen. Doordat de cliëntondersteuner informatie, advies en kortdurende ondersteuning geeft, wordt dit bewerkstelligd. De volgende resultaten zijn hiermee verbonden:

- cliënten weten de weg (naar informatie en hulp) te vinden;
- cliënten hebben het gevoel dat hun belang wordt gediend;
- cliënten worden ondersteund in hun zelfredzaamheid en het inzetten van hun sociale netwerk;
- cliënten hebben zicht op de diverse keuzemogelijkheden en worden ondersteund bij het maken van een keuze op de leefgebieden: leren & werken, regelgeving & geldzaken, opvoeding & ontwikkeling, wonen & samenleven.

Ondanks het gegeven dat gemeenten op grond van de nieuwe Wmo (2015) wettelijk verplicht zijn cliëntondersteuning aan te bieden aan haar inwoners, is er binnen deze functie beleidsruimte om ondersteuning lokaal in te richten en daarbij - zowel bij de inrichting als uitvoering - de meest geschikte partijen te betrekken op basis van de 'couleur locale'. Het kan hierbij zowel om formele cliëntondersteuning gaan (professionele ondersteuning) die beroepsmatig wordt geboden, als om informele cliëntondersteuning (vrijwillige cliëntondersteuning) door bijvoorbeeld het eigen netwerk van de cliënt of vrijwilligers.

De doelgroep van cliëntondersteuning

De vraag "voor wie is cliëntondersteuning bedoeld?" wordt in deze alinea beantwoord. Cliëntondersteuning is toegankelijk voor alle inwoners, maar richt zich vooral op kwetsbare inwoners met beperkte regie en beperkte sociale zelfredzaamheid die problemen hebben met het zelfstandig participeren in de samenleving. Het gaat om inwoners waarbij de kwetsbaarheid samenhangt met beperkingen, ziekte en/of ouderdomsverschijnselen. Cliëntondersteuning is bijvoorbeeld bedoeld voor ouderen met beperkingen (mensen met dementie), mensen met psychosociale of psychiatrische beperkingen en/of een verslaving, mensen die dak- en thuisloos zijn, mensen met een verstandelijke beperking (zwakbegaafden met een IQ tussen 70 en 85), mensen met niet-aangeboren hersenletsel (NAH), mensen met een autistische stoornis, multi-probleemgezinnen etc.

Bij deze doelgroep gaat het vooral om mensen die hun hulpvraag moeilijk kunnen verwoorden (of wellicht ontkennen dat er een hulpvraag is), mensen die beperkt inzicht hebben in hun problemen, mensen die hulp nodig hebben bij het maken van keuzes of het inzichtelijk krijgen van mogelijke oplossingen. Het bieden van genoemde vormen van ondersteuning is vooral gericht op de versterking van de regie door de cliënt zelf en het maken van eigen keuzes. De cliëntondersteuner staat naast de cliënt, denkt mee (nadrukkelijk vanuit het belang van de cliënt!) en betreft zo veel mogelijk het sociale netwerk bij het zoeken naar oplossingen. De cliëntondersteuner kan een ondersteunende rol hebben in de toegang tot voorzieningen en kan (weer) naar de achtergrond verdwijnen op het moment dat er een goede oplossing gevonden is.

Vormen van cliëntondersteuning

In voorgaande alinea's is al kort stilgestaan bij vormen van cliëntondersteuning. In deze alinea zullen (vrijwel alle) mogelijke vormen van cliëntondersteuning worden benoemd, waarmee de laatste inhoudelijke vraag aangaande cliëntondersteuning wordt beantwoord: "welke vormen van cliëntondersteuning zijn er?". Cliëntondersteuning kan in de uitvoering de volgende vormen hebben:

- het geven van informatie en advies;
- vraagverheldering;
- kortdurende ondersteuning;
- activering van de cliënt en diens netwerk;
- bemiddeling en verwijzing;
- ondersteuning bij crisis in geval van interventie;
- hulp bij monitoring en evaluatie van dienstverlening en zorg;
- hulp bij klachten en (voorkomen van) bezwaar en beroep.

Zoals al eerder benoemd is er een onderscheid tussen formele cliëntondersteuning (beroepsmatig) en informele cliëntondersteuning (netwerk van cliënt, mantelzorgers of vrijwilligers). Daarnaast is er nog een onderscheid te maken tussen individuele cliëntondersteuning of collectieve cliëntondersteuning. Voor alle vormen van cliëntondersteuning geldt dat het soms activiteiten zijn die op het grensvlak liggen van andere

vormen van zorg of ondersteuning. Om deze reden is een goede afstemming tussen informele en formele ondersteuning dan ook van belang. Hier is de meerwaarde weggelegd voor inrichting van cliëntondersteuning die aansluit bij het lokale karakter van een gemeente. Daarnaast zijn - wellicht vanzelfsprekend - niet alle vormen van cliëntondersteuning voor alle cliënten passend. Cliënten met een verschillende mate van regie en sociale redzaamheid zullen immers een andere behoefte hebben aan vormen van cliëntondersteuning, waardoor cliëntondersteuning maatwerk is.

Cliëntondersteuning in 2015

Nu cliëntondersteuning inhoudelijk is besproken wordt in deze alinea de situatie geschetst aangaande cliëntondersteuning in 2015 door de gemeente Bladel. Op grond van de nieuwe Wmo per 1 januari 2015 is een goede organisatie van cliëntondersteuning door gemeenten verplicht; de gemeente Bladel vormt hierop geen uitzondering. Om reden dat cliëntondersteuning (evenals allerlei andere taken) voorheen onder de AWBZ viel, werd 2015 als overgangsjaar beschouwd. Gemeenten hebben op deze manier voldoende tijd om de transformatie-opdracht uit te voeren voor 2016 en verder. Cliëntondersteuning is onderdeel van deze transformatie, waardoor cliëntondersteuning in 2015 anders was ingericht dan in 2016. Cliëntondersteuning in het overgangsjaar 2015 was grofweg ingedeeld in drie doelgroepen, waarbij drie professionele organisaties verantwoordelijk waren voor ondersteuning van deze doelgroepen in onze gemeente. Zo werd voor mensen met een beperking cliëntondersteuning geboden door MEE Zuidoost-Brabant op basis van een reeks gemaakte bestuurlijke afspraken in juli 2014 (welke geresulteerd hebben in een min of meer gedwongen winkelnering). Voor mensen met een psychiatrische beperking werd cliëntondersteuning geboden door GGzE en voor ouderen werd cliëntondersteuning geboden door GOW Welzijnswerk.

De toegang tot cliëntondersteuning is laagdrempelig via het Zorgloket Bladel. Het Zorgloket is namelijk verplicht inwoners bij een Wmo-aanvraag te wijzen op de mogelijkheid tot cliëntondersteuning als kosteloze voorziening. Een verzoek tot formele cliëntondersteuning bij het Zorgloket is voldoende om cliëntondersteuning in te zetten, er is geen intake nodig om reden dat dit haaks staat op de doelstelling van cliëntondersteuning. Het Zorgloket zet het verzoek vervolgens door naar een van de organisaties die in 2015 in de gemeente Bladel formele cliëntondersteuning biedt: MEE, GGzE of GOW Welzijnswerk. Hierbij dient vermeld te worden dat MEE voorliggend is op GOW Welzijnswerk. Wanneer een kwetsbare oudere inwoner van de gemeente een verzoek doet tot cliëntondersteuning wordt er eerst gekeken of de inwoner behoort tot de doelgroep van MEE, anders wordt de inwoner doorverwezen naar GOW Welzijnswerk.

Naast de genoemde formele vormen van cliëntondersteuning zijn er ook vormen van informele cliëntondersteuning. Er werd echter door het Zorgloket niet doorverwezen naar deze informele vormen van cliëntondersteuning, omdat deze door de gemeente Bladel niet werden ingekocht voor 2015. Daarnaast geldt dat informele cliëntondersteuning wezenlijk anders is dan formele cliëntondersteuning, waardoor de gemeente Bladel geen verantwoordelijkheid kan dragen voor de kwaliteit van informele cliëntondersteuning. Om inwoners van de gemeente Bladel (extra) te wijzen op de mogelijkheid tot cliëntondersteuning is er door de gemeente een publicatie in de lokale bladen geplaatst over enerzijds de ingekochte vormen van formele cliëntondersteuning en anderzijds vormen van informele cliëntondersteuning (dit naar aanleiding van aanmeldingen voor deze publicatie door het informele veld). Het onderscheid tussen formeel en informeel is hierbij nadrukkelijk benoemd, om de eerder genoemde reden.

Cliëntondersteuning vanaf 2016 (en verder)

De gemeente Bladel beschouwt 2015 en 2016 als pilotjaren. Toch zal cliëntondersteuning in 2016 anders worden ingericht dan in 2015, mede omdat 2015 een overgangsjaar was. Zo is er allereerst een kleinere rol voor MEE Zuidoost-Brabant weggelegd voor de huidige doelgroep. Daarnaast wordt er meer nadruk gelegd op informele cliëntondersteuning in 2016, alvorens er gebruik wordt gemaakt van formele cliëntondersteuning. Door de kleinere rol van MEE Zuidoost-Brabant in 2016 is er budget over om te investeren in het informele veld, dat kan door het aanbieden van cursussen en deskundigheidsbevordering aan bijvoorbeeld vrijwillige cliëntondersteuners van de Bladelse Kbo's. Tot slot zullen er een aantal geselecteerde aanbieders van informele cliëntondersteuning komen voor specifieke doelgroepen. Te denken valt aan cliëntondersteuning voor ouderen (mensen met dementie) of mantelzorgers (in het kader van de dementievriendelijke gemeente of het mantelzorgbeleid). In 2016 zal kortom meer worden ingezet op voorliggende, informele cliëntondersteuning alvorens er wordt ingezet op professionele, formele cliëntondersteuning: een visie die past binnen het gedachtegoed van de nieuwe Wmo en een visie die de gemeente Bladel voor alle doelgroepen op alle domeinen na wil streven. Op advies van het POP zal via het Zorgloket nadrukkelijker -

dan nu - worden gewezen op de mogelijkheid van cliëntondersteuning door de Bladelse Kbo's. Vanaf 2017 wordt opnieuw bekeken hoe we cliëntondersteuning gaan inrichten. Een mogelijkheid zou zijn dat cliëntondersteuning vanaf 2017 via een inkoop- en aanbestedingsmodel zal worden ingericht, wat in lijn is met de functie begeleiding.

Cliëntondersteuning als integraal onderwerp

Door het levensbrede karakter heeft cliëntondersteuning een functie voor het sociaal domein in bredere zin. Cliëntondersteuning is geen afgebakend begrip, sterker nog cliëntondersteuning kan op alle zorg gerelateerde beleidsterreinen van toepassing zijn. De gemeentelijke visie op cliëntondersteuning hangt daarom erg nauw samen met de gemeentelijke visie op het domein van de Wmo. Dit vraagt om een benadering van het onderwerp cliëntondersteuning die verder gaat dan het organiseren van cliëntondersteuning als een aparte voorziening. Van algemene, laagdrempelige cliëntondersteuning kan immers een preventieve werking uitgaan die bijdraagt aan zelfredzaamheid en waarmee (duurdere vormen van) zorg en ondersteuning kan worden voorkomen. Dit vraagt derhalve om een benadering van cliëntondersteuning als integraal onderwerp.

3.4.3. Spoor 3: Keten van zorg en ondersteuning

Met de decentralisatie is de gemeente verantwoordelijk voor een groot deel van de ondersteuning aan inwoners met een ondersteuningsvraag. De gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor het '*ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving*'. Daarnaast draagt de gemeente zorg voor (bijna alle) vormen van jeugdzorg (Jeugdwet) en ondersteuning bij participatievraagstukken (inkomensondersteuning, werkbegeleiding, re-integratie etc.) via de Participatiewet. De gemeente is niet de enige partij in het sociale- en zorgdomein met een verantwoordelijkheid voor het welzijn en de gezondheid van inwoners. Centrumgemeenten dragen verantwoordelijkheid voor inwoners die aangewezen zijn op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Inwoners met een blijvende behoefte aan permanent toezicht en 24 uur per dag zorg in de nabijheid kunnen aanspraak maken op zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz). Het kan dan gaan om verblijf in een instelling of zorg en ondersteuning thuis. De toegang tot deze zorg wordt door het CIZ uitgevoerd. Via de Zorgverzekeringswet (Zvw) kan een inwoner aanspraak maken op thuisverpleging of behandeling door een medisch specialist (zoals GGZ, huisarts, ziekenhuiszorg, wijkverpleging).

Een deel van deze vormen van zorg en ondersteuning wordt vanuit verschillende wetten georganiseerd en gefinancierd en valt daarmee deels buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Geredeneerd vanuit de inwoner zijn wetten niet altijd van elkaar te scheiden. Het kan voorkomen dat mensen zorg en ondersteuning nodig hebben vanuit de verschillende wetten, gelijktijdig (bijvoorbeeld extramurale dagbesteding (Wmo) en thuisverpleging (Zvw)), of opvolgend (bijvoorbeeld individuele begeleiding vanuit de Wmo op weg naar verblijf in een instelling (Wlz of Zvw)). Voor deze inwoners wil de gemeente (ook) haar verantwoordelijkheid dragen. Het streven daarbij is om een optimaal werkende keten van zorg en ondersteuning te realiseren en mensen zo lang mogelijk (of opnieuw) thuis te kunnen laten wonen.

De keten kent de volgende onderdelen:

1. Zorg en ondersteuning thuis / extramuraal:
 - basiszorg (zoals van de huisarts, fysiotherapie, GGZ);
 - verpleging en verzorging;
 - behandeling;
 - begeleiding (individueel en groep (dagbesteding));
 - huishoudelijke hulp;
 - re-integratie;
 - arbeidsbegeleiding.
2. Zorg en ondersteuning in een instelling:
 - kortdurende / tijdelijke opname (medisch, psychiatrisch, respijtzorg);
 - langdurig verblijf in een instelling (GGZ, verpleeghuis).

Zoals gezegd kunnen deze zorg- of ondersteuningsvormen volgorde- en opvolgend aan de orde zijn (op weg naar verblijf of juist vanuit verblijf weer naar de thuissituatie) en gelijktijdig (gecombineerde vormen van zorg en ondersteuning). Met name daar waar 'schotten' zijn (zorg en ondersteuning gefinancierd en georganiseerd vanuit de verschillende wetgevingen) ontstaat een risico voor zowel de inwoner als de gemeente. De perverse prikkel kan zijn dat overgang moeilijk gemaakt wordt en de keten als het ware stopt door een grijs gebied van

verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld als er nog geen plek is in een verpleeghuis, maar de zorgvraag wel vraagt om deze vorm van zorg of wanneer een GGZ-behandelaar zijn 'budgetplafond' gehaald heeft en geen nieuwe cliënten meer opneemt. Deze inwoners krijgen dan niet de ondersteuning die nodig is vanuit de wet die daarvoor is ingericht. Dergelijke voorbeelden doen zich in de huidige situatie al voor.

Coördinatie op twee niveaus: cliëntniveau en beleidsniveau

Het feit dat ondersteuning aan inwoners mogelijk (op termijn) vanuit andere wetgeving gefinancierd wordt of moet worden, staat los van het feit dat het een inwoner van de gemeente is. De gemeente wil haar verantwoordelijkheid nemen voor alle inwoners, ook inwoners met complexe en zwaardere zorgvragen op meerdere domeinen. Hiervoor is de ambitie geformuleerd voor de gemeente om een coördinerende rol op zich te nemen in de keten. Om dit te faciliteren stelt de gemeente een 'agenda' op met onderwerpen gericht op de gezamenlijke veranderingopgaaf in de lokale situatie en duidelijke doelen voor korte, midden en lange termijn. Aan de hand van deze agenda gaat de gemeente het gesprek aan met de betrokken partijen: zorgaanbieders, zorgkantoor, zorgverzekeraar en professionals in het veld. De beleidsafdeling trekt deze vorm van coördinatie en start overlegtafels met de betrokken partijen, waarin de agenda de leidraad is. Op deze manier wil de gemeente concrete en heldere afspraken maken voor goede samenwerking in de keten, wat noodzakelijk is om de gezamenlijke verantwoordelijkheden voor kwalitatief hoogwaardige en afgestemde ondersteuning te kunnen borgen. De agendaonderwerpen zijn in concept opgesteld:

- zorgcontinuïteit (op- en afschalen, overbruggingszorg)
- passend en dekkend aanbod
- preventie
- gezamenlijke ondersteuningsplannen
- verantwoordelijkhedenstructuur

Het nader invullen en vaststellen van de agenda wordt ook in gezamenlijkheid gedaan; dat is het eerste moment voor het gezamenlijk traject. De gemeente neemt hierin het initiatief. Dit betekent dat het Zorgloket Bladel het voortouw neemt in de uitvoering en coördinatie hiervan en proactief optreedt richting partijen zoals zorgverzekeraars, huisartsen, wijkverpleegkundigen en behandelaren. Daarnaast zorgt het Zorgloket Bladel op casusniveau voor duidelijke werkafspraken en afstemming tussen de betrokken partijen. Op deze manier verwezenlijkt de gemeente haar brede verantwoordelijkheid voor kwetsbare inwoners. Casuïstiek die consulenten in de praktijk tegenkomen zijn inbreng voor de overlegtafels.

4. Uitvoeringsplan met budgettair kader 2016-2020

In dit hoofdstuk zijn per spoor de activiteiten vastgelegd in een uitvoeringsplan voor 2016-2020. Bij elke activiteit is de planning beschreven (jaar van uitvoering), een budget gereserveerd en het resultaat benoemd. De activiteiten worden na vaststelling van het Beleidskader in concrete werkplannen door de ambtelijke organisatie verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Het Uitvoeringsplan is het door de gemeenteraad vastgestelde kader waarbinnen dit zal plaatsvinden. Het jaarbudget voor het Uitvoeringsplan bedraagt € 35.000,-.

4.1. **Spoor 1: Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen**

A. Aanpassing van het subsidiestelsel

Beschrijving van de activiteit

Aan de subsidiegrondslagen van het (huidige) Jaarprogramma Subsidies worden grondslagen toegevoegd voor de subsidiëring van activiteiten die bijdragen aan de deelname van mensen met beperkingen en/of bijzondere doelgroepen met bijzondere aandacht voor sportactiviteiten¹⁶. Op advies van het POP zullen verenigingen goed en tijdig worden geïnformeerd over deze aanvullende subsidieregeling. De Bladelse vrijwilligersondersteuner zal de verenigingen hierbij ondersteunen.

Periode van uitvoering

Invoering ultimo 2020.

2017, 2018 en 2019 zijn pilotjaren.

Uitvoerende partij

- Gemeente door aanpassing van de subsidiegrondslagen van het Jaarprogramma Subsidies.
- Gesubsidieerde organisaties en verenigingen.

Budget/dekking

Ultimo 2020 budgettair neutraal. Met budgettair neutraal wordt bedoeld dat de subsidiegrondslagen ter bevordering van deelname van mensen met beperkingen en/of bijzondere doelgroepen zijn geïntegreerd in het reguliere Jaarprogramma Subsidies.

In 2017, 2018 en 2019 wordt geëxperimenteerd met additionele subsidiegrondslagen op het reguliere Jaarprogramma subsidies. Benodigd budget, € 5.000,- per jaar.

Resultaat

Deelname van mensen met beperkingen en/of bijzondere doelgroepen aan het reguliere activiteitenaanbod van gesubsidieerde organisaties en verenigingen.

B. Koppeling van vrijwilligersondersteuner aan Zorgloket Bladel

Beschrijving van de activiteit

De gemeentelijke vrijwilligersondersteuner wordt nadrukkelijker gekoppeld aan het Zorgloket Bladel. De vrijwilligersondersteuner schuift voortaan aan bij het casuïstiekoverleg voor intensieve zorgvragers en zoekt naar mogelijkheden om het informele aanbod in te zetten voor ondersteuning van de zorgvragers.

Periode van uitvoering

Vanaf 2016.

Uitvoerende partij

- Zorgloket Bladel.
- Gemeentelijke vrijwilligersondersteuner.

Budget/dekking

€ 5.000,- per jaar, voor scholing / rechtspositie / extra uren.

Resultaat

- Verpersoonlijkte verbinding door vrijwilligersondersteuner tussen zorgvrager en (inzet van) informele zorg.
- Intermediair tussen formele en informele zorg.

¹⁶ Op verzoek van het Platform Ondersteuning Participatie zijn 'sportactiviteiten' als specifiek aandachtsgebied toegevoegd.

C. Praktijkhuis Bladel

Beschrijving van de activiteit

In de kern Bladel wordt op de huidige locatie van de Praktijkschool Bladel een laagdrempelige inloopvoorziening annex arbeids- en scholingsvoorziening gerealiseerd.

Periode van uitvoering

Vorbereidingsfase eerste helft 2016.

Opening/start activiteiten streven naar 1-1-2017.

Uitvoerende partij

- Diversen (w.o. tenminste de Wvk, ISD en Pius X).

Budget/dekking

2016: € 15.000,- voorbereidingskrediet.

2017: Via een separaat voorstel over dit onderwerp.

Resultaat

Een (uitvals-)basis voor activiteiten gericht op arbeid, arbeidsmatige dagbesteding, arbeidsactivering en (bij)scholing met een inloopfunctie.

D. Stimuleren (collectieve) buurtvoorzieningen

Beschrijving van de activiteit

Initiatieven in en door de buurt die zich richten op bevordering van de maatschappelijke participatie van burgers, verbetering van de integratie van mensen met psychosociale of psychiatrische problematiek en/of bestrijding van sociaal isolement worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

Periode van uitvoering

2016-2020

Uitvoerende partij

- Burgerinitiatieven.
- Buurt- en wijkorganisaties.

Budget/dekking

€ 5.000,- per jaar subsidiebudget ter ondersteuning van (burger)initiatieven.

Resultaat

Nieuwe initiatieven in buurten en wijken ter bevordering van zelfredzaamheid en 'meedoen' van alle burgers.

E. Mantelzorgondersteuning en mantelzorgwaardering

Beschrijving van de activiteit

Extra aanbod ter ondersteuning van de mantelzorgers en mantelzorgwaardering (zie voor aanbod §3.4.1.).

Een belangrijk onderdeel is de gemeentelijke mantelzorgondersteuner. Wij hebben de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met de gemeentelijke vrijwilligersondersteuner en kiezen er daarom voor om – in eerste instantie als pilot- een mantelzorgondersteuner aan te stellen die in de individuele ondersteuning en de coördinatie van het collectieve aanbod de verpersoonlijking is van het gemeentelijk mantelzorgbeleid. Het restant van budget zal worden ingezet voor de overige in paragraaf 3.4.1. genoemde mantelzorgondersteuningsactiviteiten.

Voor de mantelzorgwaardering (ter vervanging van het compliment) wordt in overleg met het POP een separate uitvoeringsregeling opgesteld met een financiering vanuit de overgehevelde rijks gelden voor uitvoering van de nieuwe taken in de Wmo (per 1-1-2015).

Periode van uitvoering

2017-2020 Mantelzorgondersteuner vanaf medio 2017.

2016-2020 Overige mantelzorgondersteuningsactiviteiten.

2016-2020 Mantelzorgwaardering.

Uitvoerende partij

- Gemeente

Budget/dekking

€ 5.000,- voor 2016.

€ 15.000,- per jaar vanaf 2017 (incl. mantelzorgondersteuner).

Resultaat

Ondersteuning van mantelzorgers en preventie (zo veel als mogelijk) van overbelasting.

F. Technologie en innovatie

Beschrijving van de activiteit

Inspelen op technologische ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

Periode van uitvoering

2016-2020

Uitvoerende partij

- Gemeente

Budget/dekking

€ 2.500,- per jaar.

Resultaat

Ondersteuning van het zelf organiserend vermogen door technologie.

4.2. Spoor 2: Basisondersteuning

G. Uitbreiding Zorgloket Bladel

Beschrijving van de activiteit

Als gevolg van de nieuwe Wmo (per 1-1-2015) is de taak van het Zorgloket Bladel uitgebreid in:

- volume (meer cliënten);
- doelgroep (o.a. mensen met psychiatrische problematiek);
- intensiteit van de ondersteuningsvraag (o.a. door langer zelfstandig wonen);
- aandachtsgebieden (betrekken van het voorliggende veld).

Dit vraagt de komende jaren om meer personele inzet, zowel in capaciteit als kwaliteit. Bovendien willen we de bereikbaarheid en toegankelijkheid voor met name mantelzorgers vergroten door ruimere openingstijden. Verder willen we dat het Zorgloket Bladel de ruimte krijgt om de komende jaren extra aandacht te geven aan de doelgroepen ouderen en mensen met psychiatrische problematiek, omdat die doelgroepen het meest kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de vermaatschappelijking van de zorg.

Periode van uitvoering

2016-2020.

Uitvoerende partij

- ISD de Kempen: De gemeente Bladel koopt de bemensing van het Zorgloket Bladel hierbij in.

Budget/dekking

€ 10.000,- per jaar (extra, via begroting ISD).

Resultaat

Het Zorgloket Bladel als de centrale plek voor burgers met een ondersteuningsvraag.

H. Lokalisering van cliëntondersteuning en focus op specifieke doelgroepen (zie ook §3.4.2.)

Beschrijving van de activiteit

Lokale en informele cliëntondersteuning zullen worden gestimuleerd en gefaciliteerd door aanvullende subsidiemogelijkheden voor scholing en uitvoeringskosten. Daarnaast zullen we ons de komende jaren bij de inkoop van (professionele) cliëntondersteuning focussen op de meest kwetsbare groepen waaronder in ieder geval ouderen, mensen met dementie en mensen met psychiatrische problematiek.

Periode van uitvoering

2016-2020.

Uitvoerende partij

- Informele cliëntondersteuning (zoals Kbo's)

- GGzE
- GOW Welzijnswerk
- MEE

Budget/dekking

Budgettair neutraal (t.o.v. peiljaar 2015) met daarin een subsidieregeling van €2.500,- voor de extra ondersteuning van informele cliëntondersteuning (w.o. de Kbo's).

Resultaat

Toename van informele cliëntondersteuning en focus van (professionele) cliëntondersteuning op ouderen, mensen met dementie en mensen met psychiatrische problematiek.

I. Afstemming formeel en informeel aanbod op casusniveau

Beschrijving van de activiteit

Onder voorzitterschap van het Zorgloket Bladel vindt er periodiek een casuïstiekoverleg plaats over 'intensieve' casussen tussen informele en formele aanbieders. Door de vermaatschappelijking van de zorg zullen de intensieve casussen toenemen. Wij spelen hier op in door het Zorgloket (zie G.), de vrijwilligersondersteuner (zie B.) en de mantelzorgondersteuning (zie E.) extra mogelijkheden te geven om het casuïstiekoverleg verder uit te bouwen. Hierbij zal de ketenafstemming van formeel en informeel aanbod steeds een nadrukkelijk agendapunt moeten zijn.

Periode van uitvoering

2016-2020

Uitvoerende partij

- Div.

Budget/dekking

Budgettair neutraal.

Resultaat

Optimale ketenafstemming van formele en informele ondersteuning.

4.3. Spoor 3: Aanvullende en intensieve ondersteuning

J. Coördinatie in de keten van zorg en ondersteuning intensieve zorgvragers

Beschrijving van de activiteit

Ondanks de decentralisatie van zorgtaken naar gemeenten (per 1-1-2015) hebben veel zelfstandig wonende intensieve zorgvragers (nog) te maken met verschillende wetten, financieringsstromen en (soms naar elkaar doorverwijzende) zorgaanbieders. Het zijn allemaal inwoners van de gemeente Bladel. Om die reden willen wij verantwoordelijkheid gaan dragen voor de coördinatie van de inzet van zorg en ondersteuning om zo een optimaal werkende keten te realiseren en het mogelijk te maken dat mensen zo lang mogelijk thuis, in de gemeente Bladel, kunnen blijven wonen. We gaan dat doen op beleids- en casusniveau (voor casusniveau zie G. en I.). Een toelichting op de agenda voor de beoogde coördinatie is beschreven in §3.4.3.

Periode van uitvoering

2016-2020.

Uitvoerende partij

- Afdeling Ontwikkeling gemeente Bladel.
- Zorgloket gemeente Bladel.

Budget/dekking

N.v.t.

Resultaat

Coördinatie van inzet van zorg en ondersteuning zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

5.1. Inleiding

In de Beleidsklok neemt de verantwoording en evaluatie van beleid een belangrijke plaats in. Volgens de 'ex-post-evaluatie' uit de Beleidsklok moet het volgende worden gemeten: *Zijn de beleidsdoelen wel of niet gehaald? Is in de uitvoering alles gedaan wat gedaan moest worden?* Om hiermee aan de gemeenteraad te kunnen verklaren: *Waarom zijn doelen wel of niet gehaald? Waarom is de strategie wel of niet conform de voornemens uitgevoerd?* De 'ex-post-evaluatie' is gericht op het formuleren van een (jaarlijks) eindoordeel over het positieve of negatieve saldo van beleidseffecten en beleidsuitvoering.

Het vorige beleidskader is (indachtig het bepaalde in de Beleidsklok) jaarlijks aan de gemeenteraad verantwoord en geëvalueerd met een uitgebreide verantwoordingsrapportage over de beoogde beleidsdoelen, de individuele verstrekkingen in het kader van de Wmo/minimabeleid en een outcome-rapportage aan de hand van de periodieke GGD-monitors. Deze jaarlijkse verantwoording en evaluaties zijn ook input geweest voor dit nieuwe beleidskader. Bij de behandeling van de conceptversie van het nieuwe Beleidskader is aan het POP gevraagd om een advies uit te brengen over de methode van evalueren. Het POP adviseert om tenminste de verantwoording en evaluatie van het vorige beleidskader voort te zetten. In aanvulling hierop zou het POP graag zien dat er jaarlijkse één thema extra wordt geëvalueerd. Het POP heeft goede ervaringen opgedaan met de thema-evaluatie in 2014 van mantelzorgondersteuning en vrijwilligers. In overleg met en op advies van het POP zal daarom jaarlijks een onderwerp worden gekozen voor een thema-evaluatie en zal ook de onderzoeksmethode aan de orde komen (schriftelijk, telefonisch, ronde-tafel-gesprekken). Samenvattend zal dit Beleidskader aan de hand van de volgende 4 documenten worden verantwoord en geëvalueerd:

1. Jaarlijkse verantwoordingsrapportage van beleidsdoelen uit het Beleidskader;
2. Jaarlijkse verantwoordingsrapportage van individuele Wmo-verstrekkingen en minimabeleid;
3. Jaarlijkse outcome-evaluatie aan de hand van GGD-rapportages;
4. Jaarlijkse thema evaluatie op één specifiek onderwerp.

5.2. Beoogde outcomeresultaten

Met het presenteren van *outcomeresultaten* wordt geprobeerd om de *outputresultaten* uit de verantwoordingsverslagen om te zetten naar inzicht in daadwerkelijke effecten van maatschappelijke participatie (outcome is het effect van de output). De outcomeresultaten worden geëvalueerd aan de hand van de periodieke GGD-monitors¹⁷. Het is hierbij lastig om het directe verband aan te tonen tussen de gemeentelijke beleidsactie (uit het Beleidskader) en het gewenste outcomeresultaat. Sowieso voor wat betreft de invloed van de beleidsinterventie maar ook –in vervolg daarop- de verantwoording (bijv. als het beoogde resultaat niet wordt gehaald). Het realiseren van de outcome ambitie is immers maar beperkt aantoonbaar direct te koppelen aan gemeentelijke inspanningen. Er zijn veel meer partijen die invloed hebben in en op het sociale domein. Toch mag dat geen reden zijn om geen outcome-ambitie voor 2020 vast te leggen in dit Beleidskader. De prestaties die we voor 2020 hebben opgenomen zijn streefwaardes die we naar eigen inzicht hebben geraamd in het besef dat we geen verantwoordelijkheid dragen voor het totale proces.

De volgende prestaties worden voor 2020 (het einde van deze beleidsperiode) geambieerd:

Programma	Prestatie 2011 (%)	Prestatie 2015 (%)	Prestatie 2020 (%)
Sociale samenhang en leefbaarheid			
Lidmaatschap van een vereniging (van 4 t/m 11 jaar)	75	83	85
Lidmaatschap van een sportvereniging (van 4 t/m 11 jaar)	61	67	70
Lidmaatschap van een vereniging (van 12 t/m 18 jaar)	87	87	90
Lidmaatschap van een sportvereniging (van 12 t/m 18 jaar)	76	74	80
Lidmaatschap van een vereniging (van 19 t/m 64 jaar)	62	61	65
Lidmaatschap van een sportvereniging (van 19 t/m 64 jaar)	39	36	45
Bezoekt (verenigings-)bijeenkomsten (65+)	72	72	75
Doet vrijwilligerswerk (12 t/m 18 jaar)	8	15	20¹⁸

¹⁷ De nieuwe Bladels monitors voor Jeugd, Volwassenen en Ouderen komen eind 2016 beschikbaar.

¹⁸ Het effect van de investeringen van de gemeente Bladel en Pius X in de maatschappelijke stages is al terug te zien in de score voor 2015 maar zou in 2020 nog nadrukkelijker terug te zien moeten zijn in een stijging van vrijwilligerswerk in die leeftijds categorie.

Doet vrijwilligerswerk (19 t/m 64 jaar)	33	29	35
Doet vrijwilligerswerk (65+)	33	39	45
Mist één of meer ontmoetingsplaatsen in de buurt (12 t/m 18 jaar)	48	44	40
Ontevreden over voorzieningen in de buurt voor jongeren (19 t/m 64 jaar)	19	(nog niet beschikbaar)
Opgroeien en opvoeden			
Ouder ervaart soms tot vaak problemen bij opvoeding (ouders van kinderen 0-11 jaar)	42	38	25 ¹⁹
Ouder ervaart (zeer) veel stress bij de opvoeding	16	11	5
Heeft één of meer problemen die dag en nacht spelen (jeugd 12 t/m 18 jaar)	12	12	10
Zoekt nooit informatie / hulp bij problemen (jeugd 12 t/m 18 jaar)	2	0.9	0.5
Zoekt bij problemen (ook) informatie / hulp bij professional (jeugd 12 t/m 18 jaar)	41	47	55
Maatschappelijke participatie			
Is eenzaam (matig tot en met zeer ernstig) (19 t/m 64 jaar)	41	34	30
Is eenzaam (matig tot en met zeer ernstig) (65+)	36	39	30
Geeft momenteel mantelzorg (12 t/m 18 jaar)	9	10	15 ²⁰
Geeft momenteel mantelzorg (19 t/m 64 jaar)	9	15	20
Geeft momenteel mantelzorg (65+)	13	14	20
Wil informatie over de Wmo maar weet voor één of meer Wmo-voorzieningen niet waar deze te verkrijgen zijn (65+)	18	11	5
Heeft nog geen extra hulp maar weet niet waar men deze hulp kan aanvragen (65+)	2	(nog niet beschikbaar)	0
Preventie en opvang			
Voelt zich psychisch ongezond (12 t/m 18 jaar)	12	8	8 ²¹
Voelt zich psychisch ongezond (19 t/m 64 jaar)	17	16	10
Matig/hog risico angststoornis of depressie (19 t/m 64 jaar)	35	37	30
Voelt zich psychisch ongezond (65+)	19	17	15
Matig/hog risico angststoornis of depressie (65+)	39	36	30
Heeft overgewicht (0-11 jaar)	10	9	8
Heeft overgewicht (12 t/m 18 jaar)	10,4	5,4	5
Heeft overgewicht (19 t/m 64 jaar)	50	50	45
Heeft overgewicht (65+)	62	60	55
Heeft alcohol gedronken de afgelopen 4 weken (12 t/m 18 jaar)	51	45	45
Drinkt meer dan 20 glazen alcohol per week (12 t/m 18 jaar)	8	6	5
Is de afgelopen 4 weken dronken of aangeschoten geweest (12 t/m 18 jaar)	23	23	20
Kwetsbare ouderen	22	21	15 ²²

¹⁹ Een substantiële verbetering van de percentages bij het onderdeel Opgroeien en opvoeden moet mogelijk zijn gelet op investeringen in het lokale jeugdbeleid in algemene zin en de jeugdzorg en Lokale Ondersteuningsteams in het bijzonder.

²⁰ De nadrukkelijke aandacht voor mantelzorgondersteuning in de periode van dit nieuwe Beleidskader moet zich vertalen in betere scores in 2020.

²¹ De ervaring leert dat de effecten van het gemeentelijke lokale gezondheidsbeleid –bijvoorbeeld door preventie en leefstijlprogramma's– een gering effect hebben op gezondheidsonderwerpen.

²² Hoewel in absolute zin het aantal ouderen als gevolg van de vergrijzing toeneemt zal, gelet op alle investeringen in het sociale domein en de Wmo in het bijzonder, het percentage kwetsbare ouderen moeten dalen tot 15%.

Bijlage 1. Opgave maatschappelijke ondersteuning

In de Wmo, die op 1 januari 2015 van kracht is geworden, zijn zowel bestaande als nieuwe taken benoemd. Voor de invulling van deze taken dienen er keuzes gemaakt te worden die passen bij de (wettelijke) opdracht voor de gemeente voor maatschappelijke ondersteuning en de in de inleiding beschreven ambities van de gemeente Bladel voor maatschappelijke ondersteuning de komende jaren. Per taak wordt beschreven wat deze inhoudt; de volgende taken komen hierbij aan bod:

- AMHK
- Begeleiding en dagbesteding
- Beschermd Wonen
- Cliëntondersteuning
- Eigen bijdragen
- Hulp bij het huishouden
- Hulpmiddelen en huidige voorzieningen
- Kortdurend verblijf
- Maatwerkvoorziening bijzondere kosten
- Mantelzorg
- Persoonsgebonden budget
- Samenwerking wijkverpleegkundige
- Specialistische begeleiding zintuigelijke beperking
- Vervoer
- 24 uur luisterend oor
- Woningaanpassingen

1. AMHK

AMHK is de afkorting voor het Algemeen Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Met invoering van de nieuwe Wmo hebben gemeenten de verantwoordelijk gekregen om bovenlokaal één Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in te stellen en in stand te houden. Het AMHK is een samenvoeging van het voormalige Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Deze samenvoeging heeft als doel een integrale manier van werken die aansluit bij ontwikkelingen in het sociaal domein. Per 1 januari 2015 zijn voor de gemeenten in regio Zuidoost-Brabant het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK, onderdeel van Bureau Jeugdzorg) en de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG, onderdeel van Lumensgroep en LEV-groep) ondergebracht in een nieuwe organisatie: Veilig Thuis.

2. Begeleiding en dagbesteding

Op 1 januari 2015 is de extramuraal begeleiding (begeleiding buiten de instelling) vanuit de AWBZ overgeheveld naar gemeenten. Het betreft activiteiten zoals woonbegeleiding, thuisbegeleiding, dagbesteding en dagopvang, welke gericht zijn op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van cliënten zodat zij zo lang mogelijk in hun eigen leefomgeving kunnen blijven wonen. Begeleiding kan verschillende raakvlakken hebben met andere voorzieningen, zo kan het tegen beschut werk (Sociale Werkvoorziening) aan zitten of zelfs overlappen. Bij begeleiding wordt er altijd uitgegaan van maatwerk, toeleiding naar een passende vorm van begeleiding en bovenal resultaatgerichte inzet van zorg en ondersteuning. Voor de vier Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) en de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven geldt dat begeleiding zo collectief mogelijk wordt georganiseerd en ingekocht door inzet van professionele begeleiding op basis van cliëntprofielen, waarbij het resultaat centraal staat.

3. Beschermd Wonen

Beschermd Wonen is een beschermde leefomgeving voor personen met psychische of psychosociale problemen. Personen wonen hierbij in een accommodatie van een instelling met daarbij behorend toezicht en begeleiding, om reden dat zij niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Beschermd Wonen heeft als doel zelfredzaamheid, participatie, psychisch / psychosociaal functioneren en stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld te bevorderen en verwaarlozing, maatschappelijke overlast of gevaar voor cliënt of anderen te voorkomen. De centrumgemeenten zijn met invoering van de Wmo (ook

verantwoordelijk geworden voor Beschermd Wonen. Voor de gemeente Bladel is dit centrumgemeente Eindhoven. Cliënten die op 31 december 2014 een geldige AWBZ-indicatie hadden vallen onder het overgangsrecht, waarbij zij tenminste 5 jaar de zorg behouden die zij onder de AWBZ ook kregen.

4. Cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning is onafhankelijke ondersteuning die in alle levensfasen en op alle levensterreinen van belang kan zijn. Vanaf 2015 kunnen cliënten bij de gemeente terecht voor deze kosteloze vorm van ondersteuning, om de zelfredzaamheid en participatie te vergroten. Door cliëntondersteuning kunnen cliënten geholpen worden hun vraag duidelijk te krijgen, oplossingen te bedenken en keuzes te maken. Cliëntondersteuning kan geboden worden door professionele organisaties, waarbij een eventueel verzoek door Wmo-consulenten wordt doorgezet. Daarnaast kan cliëntondersteuning geboden worden door familie, mantelzorgers of vrijwilligers; cliënten kunnen hiervoor de betreffende persoon zelf, rechtstreeks benaderen.

Gemeenten hebben voor het organiseren van cliëntondersteuning de beschikking gekregen over middelen die tot 2015 via een landelijke AWBZ subsidieregeling aan MEE organisaties werden verstrekt voor mensen met een beperking. In juli 2014 hebben de regiogemeenten in Zuidoost-Brabant met MEE afspraken gemaakt om 2015 als overgangsjaar te beschouwen, zodat gemeenten en MEE voldoende tijd hebben om de transformatieopdracht uit te werken voor 2016 en verder. De transformatieopdracht houdt in dat cliëntondersteuning meer lokaal vorm zal worden gegeven. In 2015 en 2016 wordt professionele cliëntondersteuning in de gemeente Bladel geboden door MEE aan mensen met een beperking, door GGzE aan mensen met een psychiatrische beperking en door GOW Welzijnswerk aan ouderen met eigen vrijwilligers.

5. Eigen bijdragen

Gemeenten mogen voor een maatwerkvoorziening een eigen bijdrage vragen, waarbij de hoogte afhankelijk is van verschillende factoren (het aantal Wmo-voorzieningen waarvoor een eigen bijdrage wordt berekend, het inkomen en inkomsten uit vermogen). In de nieuwe Wmo hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om eigen bijdragen te heffen voor het gebruik van een voorziening tot maximaal de kostprijs. De totale eigen bijdrage(n) bedraagt per 4 weken echter nooit meer dan de maximaal door het Centraal Administratie Kantoor vast te stellen eigen bijdrage (gebaseerd op inkomen en inkomsten uit vermogen). Op dit moment is in de gemeente Bladel de eigen bijdrage voor alle maatwerkvoorzieningen in de Wmo nog gerelateerd aan de daadwerkelijke kostprijs. Dit lijkt voor de Wmo-voorziening Begeleiding tot ongewenst hoge eigen bijdragen te leiden, waardoor de eigen bijdrage voor deze voorziening (voor vooralsnog 2016) per niveau wordt gemaximeerd op een bepaald bedrag.

Ook voor een algemene voorziening mag een vergoeding worden gevraagd. Dit is een vast bedrag en gelijk voor alle deelnemers met of zonder beperking (omdat het inkomensonafhankelijk is). De gemeente Bladel wil het gebruik van algemene (goedkopere) voorzieningen zoveel mogelijk stimuleren. Onze steunpunten en gemeenschapshuizen zijn daarom vrij van huur voor niet-commerciële voorzieningen. Daarnaast ontvangen veel vrijwilligersorganisaties een budget- of exploitatievoorziening, waardoor de eigen bijdragen voor deelnemers aan algemene voorzieningen veelal beperkt blijven tot een kleine bijdrage in de activiteitenkosten, koffie/thee en/of lidmaatschap van een vereniging. Voor deze laatste kostencategorie bestaat bovendien de mogelijkheid van bijzondere bijstand voor mensen met een inkomen op bijstandsniveau.

6. Hulp bij het huishouden

De functie Hulp bij het huishouden is met invoering van de Wmo in 2007 een verantwoordelijkheid geworden van gemeenten. Voor de gemeente Bladel wordt deze taak uitgevoerd door ISD de Kempen. Via het Zorgloket Bladel kunnen mensen in aanmerking komen voor deze voorziening. Hulp bij het huishouden is een belangrijke ondersteuningsvoorziening om mensen zo lang mogelijk in de eigen woning te kunnen laten wonen. Hulp bij het huishouden wordt via een aanbesteding met de Kempengemeenten ingekocht bij zorgaanbieders. Met invoering van de nieuwe Wmo hebben gemeenten - meer dan voorheen - de wettelijke mogelijkheid om van Hulp bij het huishouden een algemene voorziening te maken. De gemeente Bladel heeft hier vooralsnog niet voor gekozen, omdat de gemeente Bladel het belang van hulp bij het huishouden als individuele, geïndiceerde, maatwerkvoorziening in zowel het in beeld krijgen van kwetsbare burgers als een noodzakelijke voorziening voor de zelfredzaamheid, onderkent. Bij hulp bij het huishouden als algemene voorziening ontbreekt vaak het maatwerk.

7. Hulpmiddelen en huidige voorzieningen

Hulpmiddelen en voorzieningen vielen voorheen onder een van de prestatievelden uit de oude Wmo. Desondanks is het vanaf 1 januari 2015 nog steeds mogelijk hulpmiddelen als een maatwerkvoorziening te verstrekken, indien er geen algemene voorzieningen beschikbaar zijn. Ook deze Wmo-functie wordt voor de gemeente Bladel uitgevoerd door ISD de Kempen. De genoemde hulpmiddelen zijn bedoeld om zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen, denk bijvoorbeeld aan een rolstoel of traplift.

8. Kortdurend Verblijf

Per 1 januari is Kortdurend Verblijf uit de AWBZ deels overgegaan naar gemeenten in het kader van de nieuwe Wmo 2015 en de nieuwe Jeugdwet (waar het gaat om jeugdigen tot 18 jaar). De gemeente is hiermee per 2015 verantwoordelijk geworden voor het aanbieden van Kortdurend Verblijf als maatwerkvoorziening die kan worden ingezet in het kader van respijtzorg. Respijtzorg is het tijdelijk overnemen van de totale zorg om de mantelzorger te ontlasten. Bij Kortdurend Verblijf logeert iemand maximaal 72 uur per week in een instelling, bijvoorbeeld in een instelling voor mensen met een beperking, verpleeghuis of verzorgingshuis. Kortdurend Verblijf bevordert, behoudt of compenseert de zelfredzaamheid en participatie van de inwoner opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven.

9. Maatwerkvoorziening bijzondere kosten

Een belangrijke voorwaarde om deel te kunnen nemen aan de samenleving (maatschappelijke participatie) is het hebben van voldoende inkomen. In de nieuwe Wmo wordt dit nog eens benadrukt. Als basis (en vangnet) gelden hiervoor de door de rijksoverheid opgestelde normen voor bijstand. Gemeenten hebben de mogelijkheid om aanvullend hierop voor bijzondere kosten bijzondere bijstand te verstrekken. Deze maatwerkvoorziening voor bijzondere kosten wordt voor de gemeente Bladel uitgevoerd door ISD de Kempen.

10. Mantelzorg

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn van groot belang voor een leefbare samenleving. Mantelzorg wordt wettelijk gedefinieerd als hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen, zorg en overige diensten die voortvloeit uit een bestaande sociale relatie tussen personen en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep.

De kwaliteit en houdbaarheid van de (langdurige) zorg en ondersteuning is in sterke mate afhankelijk van de wijze waarop mantelzorgers en vrijwilligers een bijdrage leveren aan deze (langdurige) zorg en ondersteuning, mede door de rijksbezuiniging die met de decentralisatie van de nieuwe Wmo gepaard is gegaan. Een belangrijk aspect hierbij is dat gemeenten dienen te voorkomen dat mantelzorgers en vrijwilligers "overvraagd" worden en door overbelasting (dreigen) uit (te) vallen. Een goede aansluiting van professionele en informele zorg is van groot belang. Mantelzorgers worden om deze reden betrokken bij het onderzoek, zoals het keukentafelgesprek en het opstellen van het integrale ondersteuningsplan van het Zorgloket Bladel, waarbij aandacht is voor overbelasting, scholing en mogelijkheden van Kortdurend Verblijf. Per 1 januari 2015 is het mantelzorgcompliment vanuit de rijksoverheid afgeschaft en zijn gemeenten verantwoordelijk voor waardering voor de mantelzorger. Een adequate inzet en invulling van deze waardering is aan gemeenten.

11. Persoonsgebonden budget

Het persoonsgebonden budget (PGB) is een bedrag waarmee de cliënt zelf betalingen kan doen voor diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. Het is een instrument dat bijdraagt aan het behouden van de regie over het eigen leven voor mensen met een beperking. PGB wordt ingezet als het nodig is, het betreft individueel maatwerk. Met invoering van de nieuwe Wmo op 1 januari 2015 is ook het PGB-trekkingsrecht ingevoerd. Waar voorheen, onder de AWBZ, het PGB op de bankrekening van de cliënt werd gestort, worden vanaf 1 januari 2015 betalingen uit het budget van cliënten door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verzorgd. De SVB betaalt in opdracht van de cliënt de betreffende zorgaanbieder(s), dit heet het trekkingsrecht. Voorwaarde hierbij is dat er een zorgovereenkomst is gesloten met de zorgverlener(s) en deze zorgovereenkomst is goedgekeurd door de gemeente. Met invoering van het trekkingsrecht worden de administratieve lasten van cliënten verminderd en wordt fraude teruggedrongen.

Vanaf 1 januari 2015 zijn er daarnaast een aantal voorwaarden bekrachtigd in de nieuwe Wmo voor het verstrekken van een PGB. Zo moeten cliënten kunnen motiveren waarom zorg in natura (ZIN) niet toereikend voor hen is en er een PGB moet worden verstrekt. Ook moeten cliënten het budget kunnen

beheren of iemand machtigen om dit voor hen te doen: zorg inkopen en zorgverleners aansturen. Daarnaast dienen cliënten bij een PGB doeltreffende ondersteuning in te kopen welke cliëntgericht en veilig is, waardoor zij (uiteindelijk) zelfstandiger kunnen leven. Bij een PGB zijn cliënten vrij om te kiezen welke zorgverleners zij inschakelen en op welke tijdstippen zij zorg wensen te ontvangen. Bij ZIN contracteert de gemeente de zorgaanbieders en ondersteuning en regelt de administratie daaromheen. De cliënt kan met de zorgaanbieder afspraken maken over de manier waarop hij/zij zorg en ondersteuning krijgt.

12. Samenwerking wijkverpleegkundige

Binnen de nieuwe Wmo dienen gemeenten en zorgverzekeraars actief samen te werken bij het organiseren van zorg en ondersteuning in buurten, wijken en dorpen. Deze samenwerking is de sleutel voor een adequate afstemming tussen professionele en informele zorg en de zorg en ondersteuning die hierbij geboden wordt. De wijkverpleegkundige vervult een belangrijk schakelfunctie tussen welzijn, zorg en ondersteuning. In de gemeente wordt deze schakeling bewerkstelligd door afstemming tussen wijkverpleegkundigen, informele en professionele zorg op dorpsniveau. De gemeente Bladel wil hierin een coördinerende rol op zich nemen, om voor haar inwoners optimaal afgestemde ondersteuning in de keten te realiseren.

13. Specialistische begeleiding zintuigelijke beperking

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente ook verantwoordelijk voor een kleine groep mensen met een zintuigelijke beperking die zeer specialistische ondersteuning nodig hebben. De aantallen van deze groep mensen zijn per gemeente zo klein dat er landelijk slechts een aantal aanbieders is die deze ondersteuning levert; deze aanbieders wilden niet met elke gemeente om tafel. Om deze reden heeft de VNG landelijk raamovereenkomsten gesloten met aanbieders van ondersteuning aan zintuigelijk gehandicapten. In de gemeente Bladel is er één aanbieder die deze ondersteuning biedt, namelijk GGMD.

14. Vervoer

Naast het huidige vervoer in de Wmo is de gemeente vanaf 2015 ook verantwoordelijk voor vervoer in het kader van dagbesteding. Samen met de vier Kempengemeenten en de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven is de functie begeleiding collectief georganiseerd en resultaatgericht ingekocht, waarbij vervoer in de prijs voor begeleiding is opgenomen. Dit betekent dat aanbieders zelf verplicht zijn vervoer te organiseren, dit mag echter niet ten koste gaan van het resultaat. Hierbij wordt er eerst altijd gekeken, net zoals bij het huidige vervoer, wat inwoners zelf kunnen.

15. 24 uur luisterend oor

De Wmo 2015 geeft gemeenten de opdracht om op ieder moment van de dag telefonisch of elektronisch anoniem een luisterend oor en advies beschikbaar te stellen. Gemeenten zijn vrij om deze anonieme hulp op afstand vorm te geven en te organiseren. De gemeente sluit hiervoor aan bij landelijke inkoop van Sensor.

16. Woningaanpassingen

Naar verwachting zullen steeds meer mensen langer thuis (moeten) blijven wonen door de scheiding van wonen en zorg. Om inwoners hierbij zo goed mogelijk te ondersteunen is bewustzijn over de geschiktheid van de huidige woning van groot belang. De gemeente tracht daarom inwoners vroegtijdig bewust te maken van de (on)mogelijkheden van de eigen woning wanneer men langer thuis blijft wonen door voorlichting te geven. In bestemmingsplannen en in overleg met woningcorporaties spelen we als gemeente in op de verhoogde vraag aan levensloopbestendige woningen of woningen waarbij mantelzorg mogelijk is en besteden we veel aandacht aan de bijdrage van technische innovaties hierbij. Bij plotselinge ziekte of wijzigende omstandigheden blijft maatwerk de oplossing.

Bijlage 2. Overzicht gesubsidieerde basisvoorzieningen

(volgens Jaarprogramma Subsidies 2016)

Functie	Instelling
.002	Dorpsblad Caskra
.002	't Hoogeloontje
.002	Van Aalsten tot Goor
.480	Muzikale basisvorming in onderwijs
.510	Bibliotheek De Kempen
.511	Individuele subsidies muziek/cultuur
.511	Voedselbank
.511	Stichting Leergeld
.530	Voetbal Bladella
.530	Voetbal Casteren
.530	Voetbal Hapert
.530	Voetbal Netersel
.530	Voetbal Hoogeloon
.530	Korfbal Bladella
.530	Korfbal VVO Hapert
.530	Korfbalvereniging Neca
.530	Korfbal Klimroos Hoogeloon
.530	Tennis Hellekens Hapert
.530	VLTB
.530	Handbal Saturnus
.530	Ponyclub St. Martinus Hapert
.530	Gym-en turn Avanti
.530	Volleybal Bladel
.530	Volleybal Hoogeloon
.530	Zwemvereniging Platella
.530	Badminton Bladel-H'loon
.530	Basketbal Bladel
.530	Judo Bladel
.530	Ponyclub. St. Petrus Bladel
.530	Het Snelle Wiel
.530	Hockeyclub Eersel
.530	Show- en Dansgroep Quality
.530	St. Kempen Run
.530	St. Wielerevenementen Het Snelle Wiel
.540	Harmonie L'Union
.540	PUUR Poporkest
.540	Muziekvereniging Kunst Adelt
.540	Fanfare Wilhelmina
.540	Muziekvereniging St.Willibrordus
.540	Show- en drumfanfare St. Joris
.540	Toneelvereniging Pardoes
.540	Toneelvereniging St Pancratius
.540	Toneelvereniging De Eenakter

.540	Toneelvereniging Casteren
.540	Stichting "De Sniederskring"
.540	Streekomroep De Kempen
.540	Stimuleringsregeling cultuurinnovatie
.541	Heemkunde Pladella villa
.550	Brabants Landschap
.560	Oranjecomité Hoogeloon
.560	Oranjecomité Bladel
.560	Dodenherdenking Bladel
.560	Sinterklaasintocht Bladel
.560	Oranjecomité Netersel
.560	Sinterklaascomité Netersel
.560	Oranjeviering Hapert
.560	Oranjecomité Casteren
.560	St Nicolaascomité Hapert
.560	Sint Nicolaascomité Hoogeloon
.560	Sint Nicolaascomité Casteren
.560	Comité 4-5 mei Hoogeloon
.560	Kempenoptocht
.560	Blaalse Lichtstoet
.560	Carnavalswagenbouwers (jeugd)
.560	Kerststal Bladel
.560	Kerststal Casteren
.560	Kerststal Hapert
.560	Kerststal Hoogeloon
.560	Kerststal Netersel
.580	Speeltuin Hofstad
.670/000	Slachtofferhulp
.670/000	Lumens Groep (AMW)
.670/001	Stichting Cluster Senioren Bladel
.670/001	GOW de Kempen, Basispakket en mantelzorg
.670/001	GOW de Kempen, Dagopvang
.670/001	GOW de Kempen, Workshops Signaleren
.670/001	GOW de Kempen; Jonge mantelzorgers
.670/001	KBO Bladel (inclusief Zomerschool)
.670/001	KBO Casteren
.670/001	KBO Hapert
.670/001	KBO Hoogeloon
.670/001	KBO Netersel
.670/001	Zorginformatiepunt Casteren
.670/001	De Goei Kamer
.670/001	Buurthulp Netersel
.670/001	Steunpunt Den Bogerd Hoogeloon
.670/001	Steunpunt De Kloostertuin Hapert
.670/001	Stichting Dienstencentrum Bladel
.670/001	Alzheimer Nederland Zuidoost-Brabant

.670/002	Mantelzorg/respijt Steunpunt De Kloostertuin
.670/002	MEE ZO Brabant informele zorg
.670/002	Autisme Informatie Centrum de Kempen
.670/002	GGzE mantelzorgondersteuning
.670/003	Zwemvereniging De Dobbers
.670/003	Nationale Ziekendag
.670/003	Platform Gehandicapten Bladel
.670/003	Reumapatiëntenver. De Kempen
.670/003	Het Kompas
.670/003	De Boei (uitvoering door GGzE)
.670/003	De Hoeksteen
.621	Vluchtelingenwerkgroep Bladel
.621	Rode Kruis / Samenspraak
.670/005	Den Herd (incl. bijdrage theaterprogramma)
.670/005	D'n Aord
.670/005	Den Tref
.670/005	D'n Anloôp
.670/005	De Poel
670/006	Kindervakantiewerk Hoogeloon
670/006	Kindervakantiewerk Casteren
670/006	Oewakadoe Hapert
670/006	Mezzeveulespeule Bladel
670/006	Kindervakantiewerk Netersel
670/006	Stichting Jong Nederland Hapert
670/006	Scouting Willibrordus
670/006	Scouting Jubam Duizel
670/006	St. Brood en Spelen
670/006	Speel-o-theek Samenspel
670/006	@7 jongerenruimte Hapert
.650	Stichting Peuterspeelzalen Bladel
.714	EHBO Bladel
.714	EHBO Hapert
.714	EHBO Hoogeloon/Casteren
.714	Novadic-Kentron
.714	Stichting Veteranen Brabant Zuid Oost
.715	Zuidzorg, uitvoering BTP JGZ